Бухы орокуудай пролетариачаг, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой,
БМАССР-эй Верховно Соведэй
ба ВКП(б)-гэй Улан-Удыи
Горкомой орган

№ 10 (3323) | 1942 оной январиин 11, воскресенье | СЭН 15 МҮНГЭН

Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. МОЛОТОВОЙ ното

Германска засагуудаар эзэмдэгдэһэн советскэ газар дээрэ тэдэнэрэй хаа хаанагүй тонуул дээрмэ хэһэн, хүн зонние хооһоруулһан ба айхабтар муухай зэрлиг ааша гаргаһан тухайда

Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотов болбол СССР-тэй дипломатическа харилсаатай оронуудай бүхы посолнууд ба посланнитуудта нимэ удхатай ното элигээбэ:

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительствын дагалгабариар доро дурсагдаһан ушарые таанарай мэдэхэдэ мүргэхэ золтой байнаб гэбэл:

Германска булимтарагшадай парта саг зуура ороод байһан хэдэ хэдэн городууд ба хүдөө тосхон һууринуудые мүнөө үргэлжэлжэ байгса контрдоботолгыгоо үедэ Улаан Армиин частынуудай сүлөөлһэн ябадал хадаа ажана амталан һуурин зондо эсэргүү шэглүүлжэ немецко-фашистска эзэмдэгшэдэй добтолго, эзэлгэ ба сухариха үедөө хаа хаанагүй хэһэн тонуул дээрмэлэлгын, бүгдэлиитые хосхоруулгын, бузагай бүгер хусэрхэлгын, дорожолгын ба олоор алалгын шэхэндэ дуулаагүй муугай үзэгдэлые элирүүлбэ, удэрөөс удэртэ улам тодорхойгоор элирүүлжэ үргэлжэлөөр. Советскэ правительствын мэдэлдэ байгаа олон тоото документальна материалнуудболбол тонуул дээрмэ ба хүн зонние хооһоруулха зуураа зэрлиг хусэрхэлгэ, олоор алалга ябаталнууд немецкэ эзэмдэгшэдэй ула доро орожо дэбһэгдэһэн бүхы районуудта дэлгэ үүлдэгдэн тухайда тэрэлгэнэ. Эзэлэгдэһэн тосхонууд ба городуудтахи ажана амталан һуурин зондо эсэргүү хэгдэлгэ шуната террор ба дээрмэдэлгын ёно гурим хадаа зашамгүй зэрим сэрэгэйнь частынуудай, германска зарим солдатуудба офицер нүүгэй ямар нэгэн бөсө багихагүй шуналнууд бэшэ, харин германска правительство ба германска командованиар урилгалсан хаагдаһан ба һайнаагдалаг тосхайта гурим журам болгоһоһон ба тэдэнэр хаа еэсынгее армидотор, офицернүүд ба солдатуудайнгаа дунда тоншье бүдүүлиг, зэрлиг табисуур мэдрэмнень зорюута еэгшеедэг байһаншие асагдашагүй барилгатануд гаршалгэ.

Эзэлэгдэһэн Украинын ба Молдавчин, Белоруссиин ба Литвагай, Латвиин ба Эстониин, Карело-Финскэ газарнуудай, ородой районуудба областынуудай советскэ территори дээрэ германо-фашистска армиин ба тэрэнэй союзнигуудай хэһэн алхам бүхэн хадаа манай арадай тоо томшогүй олон материальна ба культурна үнэтэ зүйлнууде һандаргана, үгы хэнэ, ородосото ажалаараа олоһон зоорн хогшолһоонь амталан зонние сахасуулна, каторжна ажалай гурим ёно тогтоолго, үлеохэлэн зүдэрэл ба шуһата хюдалга дэлгэрүүлнэ. Эдэ бузар армануд хадаа хүн түрэлтэнэй түүхын хэзээшье мэтэгүй эгэсн муухай гэмтэ ябидалнуудые харуулна.

Советскэ правительство ба тэрэнэй органууд болбол гитлеровскэ армиин хэһэн гэмтэ бузар зашануудыень тодорхойгоор бүртиҗэжэ байна. Эдэ зашануудайнь түлее хаанагүй абахые хорсо бусалһан советскэ арад тон зүбоор эргүүлэ, энэнэ хусэлдүүлхэнь дабтай.

Советскэ Союзһэ булаан абаһан газар дээрэ ажалгүй амталан һуурин зондо эсэргүүтэй гитлеровскэ армиин хэһэн гэмтэ муухай ябадалнуудые харуулгаша болгосоронгы бүхы хүн түрэлтэнэй, дэлхэй дээрэхи үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй мэдэлдэ хүргэгдые Советскэ правительство еөрышгее уялгата тоолоно.

I.

Германска булимтарагшад хаа хаанагүй, советскэ территори дээрэ ороһон ба газартаа мэнэй городууд, тосхонууд ба хүдөө деревнинүүдые һандаргаһан, хооһолһон байна. СССР-эй саг зуура эзэмдэгшэһэн районуудтахи хэдэн арбаад город, мянгаад тосхон ба деревни бута татагдаһан байна юм, зарьманинь үнэһэн шандаруу болоторөө галдагдаа. Минск, Киев, Новгород, Харьков, Ростов, Калинин ба бусад городуудта гэр байрануud, предприятинуud, түхеэрэлгэнүүд, бүхэли кварталнуудта германска сэрэгүүдээр үйлэдгдэһэн зэрлиг һандаргалга ба үгы хэлтэ тухай олонтоото баримтануud бүридхэдэ абтаба.

Московско областиин Истра, Клин, Рогачево; Тульска областиин—Епифань, Смоленскэ областиин—Ельня ба бусад хэдэ хэдэн нимэ городууд бутардаһан болгогдошоо. Украинэ ба Белоруссиин, Московско, Ленинградска, Тульска ба мүн манай ороной бусад хадэн областынуудта хэдэн зуугаад тосхон ба деревнинүүд немецкэ булимтарагшадаар газарай хүрьһэнһее аршагдашоо. Тульска областиин Дедилово тосхондохи 998 гэрэй 960-нь, Курска областиин Пожидаевка тосхоной 602 айлһаа 554-нь, Московско областиин Кургаиополянска районой Озерецкое деревнидэхи 232 үрхэтэһее 225 гэрынь шатаагдаһан байнэ. Тус районой Кобнешка деревнидэ 123 гэр байһан аад барандаа үгэһэн пландаруу болгогдоо. Московско областиин Высоковско районой доторхи Некрасино гэдэг деревнидэ 99 гэрһее 85-нь шатаагдаһан байха юм. Бакланово деревнидэхи 69 гэрэй 66-нь гамнагдаа. Московско областиин Красная Поляна, Мышецкое, Ожерелье, Высоково тосхонуудһаа намнагдан гарахадаа, немецүүд хадаа автоматичнуудые томилжо, гэр байрануудые шэнгэдаг зүйлтэй бүтылгануудаар шэлэжэ галдаһан байна. Гал түймэрые унтараха гэжэ һуурин зоной һэдэлгэ гаргагдань автомадаар буудажа аладаг байгаа. Мышецкое тосхондохи 80 гэрһее 5-нь, Ожерельедэхи 200 үрхэтэһее 8-нь үлее. Высоково гэдэг деревнидэхи 76 гэрэй 3-нь бүтэн гараба. Тинхэдэ, «Гэрыемни бү галдыт» гэһэнэйнгээ түлее 70 нюһатай тарыашан Ф. К. Григорьев гэгшэ буудагдан алагдаһан байна.

Манай городууд ба тосхонуудта гитлеровецүүдэй хэһэн эдэ гэмтэ муухай һандаргалнуud хадаа манай ороондо советскэ арадай ажал ба түйлалтануудта, тарыашэд, хүдэлмэришэд ба интеллигенциин аж байдалые һайжаруулхын туулга СССР-тэ хэгдэһэн бүхы юумэндэ хоро зэбүүрхэл гаргадагыень харуулна. Мүн булимтарагшадай эдэ хорото ябуулганууды ень хаа хэнагүй ба дээгэнэ захтигалтын ёноор беелүүлэгдэнэ. Орловско областиин Верховье городто ойро шалар манай гарта ороһон ба полковник Шигинт гэгшын гаргаа табиҗа 512-дохи немецкэ ябган сэрэгэй полкто гаргаһан приказ посторынь: «Тохёолоһон ушаар байдал дээгэнэ харааллжа нүүлгэхэ ёнотой зуруу газар болбол манай сэрэгүүдэй сухарһанай уута хоосөн сагаан тала болгогдото ёнотой... Хусэд һандагал хэгтэхэ ёнотой пунктнуудта бүхы гэрнууде гэдлага тэрэгтэй, анхэй тулага гаонууде һолоомоор хүнгэн хурдалга, ялдаганга шуулгаар барилгаһан байрануудые бута тэтаха хэрэгтэй, тэрэшэлэн подвалнуудые тэбэлгэ һандартха шухала. Хоосөн сагаан дэйда би болгоно хэгдэгдэгдэгдэ хусэд гам хэйрагүйгээр балгахагдаха ба беелүүлэгдэхэ ёнотой» гэжэ убайгүй бүтүүлигээр хэлэгдэнэ.

Немецкэ командованиин хадаа манай городууд ба тосхонуудые хооһоруулха зуураа, тэдэ булимтарагшадые Улаан Армиин сэрэгүүдэй амжалтатайгаар намнажа байһан тэдэ советскэ һуурин газарнуудта «Хооһон зурууд газар» байгуулгыень еөрышгее сэрэгүүдһээ эридэг байна. Тиин, булимтарагшад болбол еөдэдыгее үшее эзэмдэһээр бэшэн газар дээрэ хэрэгты муухай хэрэгүүдэ хэжэ үргэлжэлөөр. Һуурин газарнуудые бандитска ёноор «Хооһон зурууд газар» болгоно. Тэдэнэр болбол гэр байра, ниитын байшан, фабрика, завод, һуургуули, библиотека, больница ба церковьнүүдые буталгаг, галдалаг байха юм.

Германска засагуудаар эзэлэгдэһэн деревнинүүдтэхи ажана амталан һуурин тарыашан зон зэрлиг дээрмэдэлгэдэ ба тонуулга ороно. Эдэнэр болбол арбаад жэл дотор ороложо олоһон зоорн хогшолһоо, гэр байра, адууна мал, талха тариан ба хубсаһа хунар—бүхы юумээ, үхибүүнэйгээ үлэһан панса самса, һүүлшынгээ адха гутлыень бүлаагдана. Немецкэ булимтарагшадаар тосхон һууринайнгаа эзэлэгдэһэн дарь олонхи ушарта хүнеегэй бүхы зон, үбгэд хүгшэд ба үхибүүд, эхэнэрнүүдтээ булгадаа гэр байраһаа үлдэгдэн, газар гэр, нүхэн дотор, ой тайгада гү, али хэрэгтэй сагаан талада хэсэхэ хорохо баатай болодог байна. Эзэмдэгшэд хадаа гэгэн сагаан үдэр дунда харгыда дэйралдаһан хүнүүд, мүн үхибүүдһэшье хубсаһа ба гуталлнуудыень хуулан абадаг, тэрээнһээ гадна топуул дээрмэлгэлэнь зүршэхые һэгэһэн нүние хэрэгты дошхоноор зобоодог, аладаг бэйха юм.

Ростовско областиин ба Ворошиловградска областиин, тэрэшэлэн Украинадахи Улаан Армиин сүлөөлһэн тосхонуудта тарыашад болбол эзэмдэгшэдэй зүгһее нэгэтэ бэшэ тонуул дээрмэдэ ороһон байна, тус һуурин тосхонуud соогуур удаа дараа гараха бүридее немецкэ сэрэгэй эдэб частынуud далан тарыашалые нэгэндэт, тонодог, бүхы юумыень шатаадаг, эдеэ хоолой зүйлнүүдые тушаагаагүйнь түлее буудаг аладаг байна. Немецкэ булимтарагшадай үлэгдэлнүүдые Улаан Армиин сэрэгүүдэй намнажа байгаа Московско, Калининска, Тульска, Орловско, Ленинградска ба бусад областынуудта дээрэ шуугаһан мэтэ зашануud гаргагдаһан байгаа.

Тульска областиин Маслово гэжэ деревнидэхи хүн зоной эдеэ хоолойнь зүйлнүүдые немецкэ офицернүүд ба солдатуудай сүм буляан абаһанһаа шалгагаалан, эндэ үлэсхэлэнһее болжо үдэр бүри 1—2 хүн үхэдэг бэшэ. Немецүүдээр эзэлэгдэһэн районуудта тиимэ байдал хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Немецкэ эзэмдэгшэд хадаа деревнинүүд ба тосхонуудта—хаа хаанагүй эдеэ хоолойнь зүйлнүүдые булгыень булгаан абадаг, мал ба шубуудыень аладаг, талха ба бусад продуктнуудыень буляан абадаг байдаһаа гадна, мүн гэрэй бүхы хэрэгсэлнүүд, гадар бэ дотор хубсаһанууд, гутал, мебель, шүүгдэй нааданхай гэжэ мэтышье тулуур хулгайшалай ёноор тоножо абаашадаг байнэ. Немецүүд хадаа Ворошиловградска областиин Голубовка тосхондохи һуурин зоной эдеэ хоолойнь зүйлнүүдые турүүн буляан абаһан болбошье, дахин һоорөө тоножо, эхэнэрнүүд ба үхибүүдэй тулада үлэһэн һүүлшынь эдеэ хоолые эзэмдэхэһээ гадна, гэр тойроной бүхы хэрэгсэлнүүд, хубсаһа, подушка, одеяла, наба һуулга гэгэ мэтые дээрмэдэн абаашадаг байгаа. Иимэ ушарнууд эгээн дэлгэрэнги болонхой гэбэл: Голубовкэ тосхондо байратай, турбан үхибүүдэй эхэ, эмэгтэй колхозник Лещенко М. И. гэгшэнэ үхибүүдэйнь самса, пальто ба хүүгэдэйнь эдеэ хоолые дуулан буляаба; мүн тэндэхи багша Матиенко В. И. гэгшын байрада немецкэ офицернүүд ба солдатуud хусеерее ороод, тэрээнэй бүхы хубсаһа, үхибүүдэйнь хубсаһанууде абаха зуураз, үргэлэн абаашажа шадахагүй юумээ һүхэер сабитыжа һандартаһан байна. Тульска областиин Прудное гэжэ деревнидэ 150 эмтэг үбшэн (инвалид) хүнүүдэй байһан гэртэ немецкэ солдатуud орожо ерэед, тэдэ инвалидуудай хулаан хубсаһанууд ба продуктнуудыень барандань буляахаһаа гадна, буу зэбсэг барижа тэдэнние занаһан байнэ; Тульска областиин Колодезной гэдэг деревнидэ, тэрэнние Улаан Армиин частынуудай сүлөөлхын урда тээхэнэ, декабриин 7-до, немецүүд хадаа талэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые сүм тушаагаагүйнь түлее хэбэртэйгээр 32 эрэшүүл ба эхэнэрнүүдые буудан алаһан байна; Московско областиин Власово гэжэ деревнидэ нэгэ колхозник эхэнэр болбол капуста ба картаабхыень хулуужа байхадань топуушалта эсэргүүсэлтэ үзүүлэед, автоматаар буудагдажа шархатаһан байгаа. Немецүүд гэгшэ бандидууд, тонуулшад гэжэ нэрлэн хараажа, хашхаржа эхилхэдэнь тэрэ шархатаһан эхэнэрые немецүүд автоматаар шухин буудажа алаһанэйнгаа удаа, тэндэ сугларһан деревнийн зоние автоматаар буудажа ороһон байха юм. Дулаан хубсаһануудаа булгыень үгэнэгүй, дулаан хубсаһа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые хүсэд түргэн бэшээр тушаана гэхэ мэтэ шалтаг барижа, германска армиин хадаа хаа хаанагүй шуһата хюдалгын гурим ёно тогтооһон байнэ. Тонуулшад, дээрэшэд туйлда гомоложо германска засагуудта мэдүүлгые һэдэһэн ябадалнуud «коммунистическэ пропаганда» гэжэ ба советскэ засагые һайшаан дагаһан ябадал гэжэ тоологдон, шэнэ хюдалгада хүргөнэ.

Колхозно еөрөн хогшол ба колхозой мал һүргэгые тонуулша гарһаан табихагүйн тулада немецкэ эзэмдэгшэд болбол колхозуудта еөрыгее фашистска «эрхилэгшэдые» табина, тэдэнэйнь тоодо ямар бүхы муухай арадаар хонжоохо дуратайнуud Германи дотор гитлеровскэ партийн хушаһаа суглуулагдаг ба хаа-на манай үнсэлдэнин нэрэтэй байһан шаара шабхаруунууд ороод байнэ.

Германска эзэмдэгшэд еөрынгее приказуud соо: «колхозой газар, колхозой еөрөн хогшолынь германска армиин үзэсэдэ шэлиеж ороохо байна» гэжэ һэнэргүйгээр мэдүүлнэ. Июлиин 9-ө гарһаан тиимэ приказуудайнгаа нэгэн соо германска командованиин хадаа: «тосхоной зондо байһан үрдэй колхозой бүхы зоорн хогшолнуud тус приказые тушаагаһаанай удаа 48 час сёо тусхайта эрхилагшэнэртэ тушаагдаха ёнотой. Энэнние гүйцэдхеегүй һаа—буудагдан алагдаха» гэжэ захирагдаг үгэнэн байгаа.

Зэрлиг бандит тонуулшад хадаа илгэжэ манай тэрэшэлые зобоодог, зоорн хогшолыень буляадаг байна.

Сагзуурада немецүүдтэ эзэлэгдэһэн районуудта ажаһуудаг городой хүн зоние дошхон хатуу тонуул дээрмэдэлгэ нэрбэгдэбэ. Булимтаран эзэлһэн городуud бүхэндее хаа хаанагүй немецкэ офицер ба солдатуud болбол һуурин сүдэлмэришэн, албатаагша, интеллигенци ба үндэр наһан болоһон пенсионернүүдэй гэр байрагы хүсеерее ороохо, тогтон торонуйгээр, ямаршье юумые хулгайлхаһаа тушаарнигүйгээр дайралдаһан ба юумэнүүдые, үнэгэ эдлэлнүүдһее эхилээд тогооной гэрэй амһарта хүртэр, хуу хаман абаашаһан байнэ. Үхэһэн хүнние тоноохо ябадаг эдэнэрэй эдэ бүхы тонуул дээрмэдэлгын удаа дарь заабол шуһата хюдалга болодог байха юм.

Жэшээлхэдэ, Орел городой центртэ немецүүд үндэр сахэ болгоогоод, тэнуул дээрмэдэлгэ хэжэ байһан ябадалыень буруушаһан нэгэ үбгэнние тэрээндэ үлгэжэ алаһан байба, мүн хүн зонһоо хубсаһа хунар тоноо буляаха ябадалдань гитлеровецүүдтэ хамһлсахаһаа арсаһан хедэн гражданиннуудые тэрэ үбгэнтэй зэргэлүүлэд үлгэжэ алаһан байба.

Улаан Армиин сүлөөлһэн Ростов-на-Дону городто немецүүд хадаа бүхы магазинуудые тоноолохиһон байба. Мүн үйлсеер ябаһан хунгүүдэй дэгэл хубсаһа ба гутал годсһыень тайлан абадаг, часы ба бэшэшье сэдэо үнэтэ эдлэлнуудыень буляадаг, бүхы гэр байрануудые сүм хооһолон тоноодог, абаад ябахада ашаан юумэнүүдые хуу эдлэжэ хидаг байба.

Московско областиин Истра городто ороһон эзэмдэгшэд болбол тэндэхи хүн зоной бүхы юумыень, жэшээлхэдэ, хубсаһа хунар, амһарта ба мебель гэхэ мэтыень хуу буляажа абаашаһаг байна. Эзэмдэгшэд болбол тэндэхи хүдэлмэришэн эрэгтэй ба эмэгтэйнүүдые үйлсэдэ ябаталрынь тогтсон байлгаад гутал хубсаһыень тайлажа абаашадаг байба. Тэндэхи хүн зоние байра, гэрһээнь һүрэгеерынь үлдэжэ гаргадаг, түлее пулишыень үгэдэгүй байба. Декабриин 10-да немецүүд хадаа энэ городой 2 мянга шахуу үхибүүд ба наһатай хүнүүдыень туужа. Ларно тосхондо байгаа церковь соо цэгаагаад, тэдэн сооһоо нилэд олон хүнишень үлэхеежэ ба хүгдэхеежэ алаһан байна. Немецүүд Истра городһоо сухарин тэрьетэхэдэ энэ городые сүм шатажархёо, иигэжэ Истра городто хэһэн бузар булай гэмүүтэ эсэслэнэн байха юм.

Германска офицер ба солдатуудтай зэрлиг дошхон тонуул дээрмэдэлгэ болбол тэдэнэй булимтаган эзэлһэн бүхы советскэ районуудта хэа хаанагүй дэлгэрэнхэй. Германска засагуud болбол үнэгшэтые тоноохо ябаталые еөрынгее армиин дотор хуулгаа гурим болгоо, эдэ тонуул дээрмэ ба хусеер болодые еөгшеедэг

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БОДОТО БАРИМТАНУУДААР ТОДОРХОЙЛОН АГИТИРОВЭЛХЭ

Агитационно-олонхитын хүдэлмэрэй удхашаагтр болбол ялангаяа дайнай оршон байдал соо угаа ехэ болоно. Бодото большевистскэ үнэн ушэрые хэлэһэн дулэтэ агитаци болбол олонхитэ арад зоной гүн дундуур нэбтэрэн орохо ёнотой.

Худалгаар хэлэ хэлэһээр шал худалша болгоһоһон Геббельсын хуурмаг пропагандын немецкэ арад зоной дунда хүнее бурааж, эды тэлы тэнэгүүдээ бэшэ, карин юумые бодожо шэбшэжэ үзэхэ солоохойтой хүн бүхэндэ этигэл найдабариие эсэлэн һалаһан байхадань, манай большевистскэ агитацин алдар бэ хүндэнь улам улам бүхэжэн байха юм. Ушарынь, манайда агитацин үнгеер үнэн ухатай байһыень үргэн нинтэ арад зон болбол бодото байдал дээр-нээ. болжо байһан ушарые үзэгдэл дээгэнээ бэсэрэ шалгаа хаража, зүбыень этигэлэг байна.

Хэдэн зуугаад, мянгаад агитаторнуud—партийнэй ба партийнабэшэ эдибхитэй олонхитын дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэр айхабтар шухала партийнэй хүдэлмэрэй эрхилэгшэд болохо туладаа, партийн ба эдэ оронойнгоо хуза нилэд ехэ хариусалгатай болоно.

Мүнөө гражданин бүхэн—хүдэлмэришэн, колхозник, интеллигент, һурагша болбол олон юумые мэдэхэ ойлгохые хүсэнэ. Улаасхоорондын байдал, орон дотороо эсэгэ ороноо хэмгаалгын агуухэ дайнай фронтын байдал, Улаан Армиин баатар зоригто ябуулганууд, фашистнуудай зэрлиг муухай аашануud, тылэхи ажахын фронтнуud дээрэ үдэр сэг бүри боложо байдаг героическа ажалай үзэгдэлнүүд гэхэ мэтэшэлэн сашадаа—эдэ бүхы асуулгануud тушаа зэгитатор бүхэн хадга арад зондо аятай зохиоор, хямда ойлгоотойгоор бодото баримтануудаар тодорхойлон, өөнэдэйнь предприятий, колхоз, эмхи зэргаагай ажал хүдэлмэриһее үлыгер жэшээ абажа байгаа хөөрөжэ, ойлгуулжа, харуулжа үгэхэ эзэргэтэй.

Агитацида бодотоор харуулха зүйлнуud (наглядна хэрэгсэлнүүд)—зураг, фото-выставкэ, диаграмма, плакат, лозунг, карта гэхэ мэтэ—айхабтар ехэ удхапанартай байна. Нэгэндэ агитацние үргэлөөр дэлгэрүүлхэ тухай ВКП(б)-гэй Бурят-монгол Обкомой VII пленум тодорхой зэгбари үгэһэн болобошье, энэ талаар агитационно хүдэлмэришэн тон хангалгүй байһаниие ВКП(б)-гэй Обкомой бюро тусгаар тогоол соогоо тэмдэглэбэ.

Предприятий, цех, хамтын байгса эмхи зургаануудта, мүн колхозой правлений, фермэ, клуб, улаан булан, ушалгын бэйшан, агитпункт, сомоной совет гэхэ мэтын, олоной суглардаг газарнуудта шэнэ газетенгүдые нэгэхэ, тусгаар сэмбарнуудые хадажа, тэрээн дээгээ һүүлэй мэдэгдэсэл, фронт дээрэ манай боецүүдэй гаргаһан героизм тухай гэгэ зэргын материалнуудые газетэнээ хайнаажа нэгэгэ, хүдэлмэришэд ба колхозниигуудай ажалгй амжалгануудай үлыгер жэшээнүүдые харуулха яажагүй шухала. Онсо тодорхой темэнүүдээр выставкэнүүдые эмхидхэхэ, планын газетэнүүдые һонирхолтой, оперативна болгоо плакат, лозунг «агит-окно», «ТАСС-эй сообщ» мэтэгшые эдэ газарта ядаха хэрэгтэй.

Эдэ бүгэдэ хадаа партийнэй организацинин хүтэлбэри юрэ агитпунктаар ба агитаторнуудай ооһэдэйнь эдибхи үүсхэлээр эмхидхэгдэхэ ёнотой. Гадна наглядна агитацида клно ехэ үүрэг эзэлхэ ёнотой.

Агитацние бодото баримтануудаар тодорхойлон ябуулһан һайн жэшээ Хорнин аймагэй Анагаай сомоной «Улаан Одон» колхозой дэргэдэхи парторгагшаци (секретарнь нүхэр Цыбежжапов) харуулна. Эдэ һайнаар түхеэрһэн агитпункт бии ба тэрээн соонь радио, географическа карта, анкетуудые, ураг һайхшаай литературта, газетэ болон журналнуud гэхэ мэтын наглядна тэрэгсэлнүүд бии. Эндэ агитаторнуудынь эмхитэй эхитэйгээр, саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг. Юрэ «Улаан Одон» колхозой аймаг соогоо түрүү колхозуудай эзэргэдэ абсһаниинь дэмы хэрэг бэшэ.

Гэбэшье юрэ олонхитын-ойлгуулламжын хүдэлмэриин ба ялангаяа наглядна агитациин талаар тэсэшэгүй муу баримтануud бэ-на олон байхэ юм. Жэшээлхэнэ, Ярууныи аймагай Ульдиргын сомоной Калининай нэгэмжэтэ колхозто агитационно хүдэлмэри тон муугаар табигдаһан ба колхозно клубынь хамгаалгэй, колхозниигуудай дунда ялаагын сагта газетэ уншахашье ябадал эмхидхэгдэгүй байна. Гадна хэдэн олон сомонуудаар (Үхэрэй, Эгэтын) уншалгын бэйшангуud, клубуud улаан булангуud хүдэлмэрилдэгүй шахуу байна.

Энэ баримта болбол зарим аймагуудай партийнэй организацинин хүтэлбэрилэгшэд политическэ ба агитационно хүдэлмэришэ шухала ангаралаа хандуулха. үүл хүдэлмэришие дэйнай оронон байдалта тааруулан эрид шэнэдхэн табигта тэнэн эгэлгэтые хүнее дүүгэгүй байһаар байһаниие тэришэлнэ.

Агитационно-олонхитын хүдэлмэри тухэй ВКП(б)-гэй Бурят-монгол Обкомой VII пленумэй шишэлгэри хэрэг дээрээ үгэ дуугүй бэелүүлэгдэхэ ёнотой. Энэ зуура наглядна агитаци тухай, бодото баримтануудаар тодорхойлон агитировэлхэ тухай шухала анхаралта табихые эригдэнэ.

Партийно-политическэ ба агитационно хүдэлмэришие эрхимээр эмхидхэн табиҗа, арад зонэй большевистскэ партиие тойруулан улам нягтаар жэгсаажа, хамтынгаа хусеер харатай хоротой дайсанаа дуулһан үй бута сохижо дэрэй!

ОБОРОНЫН АРАДАЙ КОМИССАРИАДТА

18-дахи, 258-дахи буудалгын дивизинүудые, 31-дэхи кавалерийскэ дивизи, 29-дэхи, 71-дэхи буудалгын бригаданнуудые ба 9-дэхи танкова бригадые гвардейскэ частынууд болгон шэнэдхэн байгуулха тухай

Немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн манай советскэ эхэ ороной түлее болоһон олонтоото байлдааануудта 18-дахи, 258-дахи буудалгын дивизинүүд 31-дэхи кавалерийскэ дивизи, 29-дэхи, 71-дэхи буудалгын бригаданууд ба 9-дэхи танкова бригада эрэлхэгэй, баатаршалгын, жалг гаршамай ба эмхидэлэй һайн жэшээ харуулба. Тус дивизинүud ба бригаданууд немецкэ булимтарагшадта эсэргүү байлдааануудые таһаралтагүйгээр ябуулха зуураа арбаад мянган солдат ба офицерыень үгы хэжэ, тон ехэ трофей буляан абажа, фашистска сэрэгүүдтэ ехэтэй гэлтэ үзүүлбэ.

Немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн эсэгэ ороной түлее хэһэн байлдааануудта личнэ составайнгаа баатаршалга, эрэлхэг зориг, героизм, жалг гаршам ба эмхидэл гаргаһанайнь түлее гус дивизинүүд ба бригаданууд гвардейскэ частынууд болгогдон шэнэдхэн байгуулагдаба гэбэл:

1) 18-дахи буудалгын дивизи—11-дэхи гвардейскэ буудалгын дивизи болгогдобо—дивизиинь командир полковник **Черныше П. Н.**

2) 258-дахи буудалгын дивизи—12-дохи гвардейскэ буудалгын дивизи болгогдобо — дивизиинь командир генерал-майор **Сиязов М. А.**

3) 31-дэхи кавалерийскэ дивизи—7-дохи гвардейскэ кавалерийскэ дивизи болгогдобо—дивизиинь командир подполковник **Борисов М. Д.**

4) 29-дахи буудалгын бригада—1-дэхи гвардейскэ буудалгын бригада болгогдобо—бригадынь командир полковник **Ерохин М. Е.**

5) 71-дэхи буудалгын бригада—2-дохи гвардейскэ буудалгын бригада болгогдобо—бригадынь командир полковник **Безверхов Я. П.**

6) 9-дэхи танкова бригада—2-дохи гвардейскэ танкова бригада болгогдобо—бригадынь командир подполковник **Кириченко И. Ф.**

Тус дивизинүүд ба бригаданууда гвардейскэ тугууд барюулагдаха.

Шэнэ жэлэй бэлэгүүдые элигээһэн хүнүүдтэ ба олониитын бүхы организацинуудта!

Баруун фронтын боец, командир ба политхүдэлмэрилэгшэд болбол Шэнэ жэлээр ташарамдуулан элигээһэн амаршалга ба бэлэгүүлэйтнай түлее тон халуун баярхаланиие бүхы үнэн зүрхэнһее тэнгэртээ хүргэнэ.

Билэнэр хадаа шэн зоригто ба героическа Улаан Армидэ манай агуухэ бүхы арадай ахалгүүдэй инэг дурые харуулһан тэмдэг гэжэ таанарайнгаа элигээһэн амаршалга ба бэлэгүүдые хүлээн абабэ.

Шэнэ жэлээр ташарамдуулһан элыгэн үрин амаршалгануудайнгаа үгэнүүд болбол шэнэ шэнэ баатаршалга туйлаха хэрэгтэ бидэнэрые зоригжуулна. Тэдэ үгэнүүдтнай фашистска эрлигүүдые сүм үгы хэтэрээ ушее шэнгаар сохихын уряа болон дуулгана.

Хайрата нүхэд, бидэнэр һанаһан хэрэгээ бүтээжэ шадахабди, билэнэр болбол эзэмдэгшэдые бултыень, елогоршье нэгыень улемнүүгээр үгы хэхэ гаһан улаан сэрэгшынгээ харюусалгые гүйцэдхэжэ шадахабди гэжэ таанараа найдуулнабди. Тыгахэ зуураа ажалайнгаа фронт дээрэ замжалгэнүүдые туйлахые таанаргаа хүсэнэбди. Бидэнэр болбол фронт тыл хоёрой эб нэгэтэй хамтын оролдолгоор Гитлерэй һүрэг олон дээрмэшэдые үгы хэжэ шалгэхабди.

Манай хүсэн барагдашагүй ехэ, нимэ тула эсэсэй һүүлдэ бидэнэр зэргэл ялахабди Бидэнэр болбол үнэн зүб хэрэгые хамгаалжа байнэбди. Ленинэй илагдашагүй тут билэнние бүрхеснэ, агуухэ Сталин бидэнэрые ялалтада хүргэлнэ!

Баруун фронтын Сэрэгэй совет ба Политуправлени.

Шэнэ жэлэй бэлэгүүдые элигээһэн хүнүүдтэ ба олониитын бүхы организацинуудта!

Баруун фронтын боец, командир ба политхүдэлмэрилэгшэд болбол Шэнэ жэлээр ташарамдуулан элигээһэн амаршалга ба бэлэгүүлэйтнай түлее тон халуун баярхаланиие бүхы үнэн зүрхэнһее тэнгэртээ хүргэнэ.

Билэнэр хадаа шэн зоригто ба героическа Улаан Армидэ манай агуухэ бүхы арадай ахалгүүдэй инэг дурые харуулһан тэмдэг гэжэ таанарайнгаа элигээһэн амаршалга ба бэлэгүүдые хүлээн абабэ.

Шэнэ жэлээр ташарамдуулһан элыгэн үрин амаршалгануудайнгаа үгэнүүд болбол шэнэ шэнэ баатаршалга туйлаха хэрэгтэ бидэнэрые зоригжуулна. Тэдэ үгэнүүдтнай фашистска эрлигүүдые сүм үгы хэтэрээ ушее шэнгаар сохихын уряа болон дуулгана.

Хайрата нүхэд, бидэнэр һанаһан хэрэгээ бүтээжэ шадахабди, билэнэр болбол эзэмдэгшэдые бултыень, елогоршье нэгыень улемнүүгээр үгы хэхэ гаһан улаан сэрэгшынгээ харюусалгые гүйцэдхэжэ шадахабди гэжэ таанараа найдуулнабди. Тыгахэ зуураа ажалайнгаа фронт дээрэ замжалгэнүүдые туйлахые таанаргаа хүсэнэбди. Бидэнэр болбол фронт тыл хоёрой эб нэгэтэй хамтын оролдолгоор Гитлерэй һүрэг олон дээрмэшэдые үгы хэжэ шалгэхабди.

Манай хүсэн барагдашагүй ехэ, нимэ тула эсэсэй һүүлдэ бидэнэр зэргэл ялахабди Бидэнэр болбол үнэн зүб хэрэгые хамгаалжа байнэбди. Ленинэй илагдашагүй тут билэнние бүрхеснэ, агуухэ Сталин бидэнэрые ялалтада хүргэлнэ!

Баруун фронтын Сэрэгэй совет ба Политуправлени.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. МОЛОТОВОЙ ното

Германска засагуудаар эзэмдэгдэһэн советскэ газар дээрэ тэдэнэрэй хаа хаанагүй тонуул дээрмэ хэһэн, хүн зонние хоорһоруулһан ба айхабтар муухай зэрлиг ааша гаргаһан тухайда

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

байна. Германска правительство хадаа эзэлнине германска сэрэгшэ бүхэн «дайнда өөрөө материальна һонирхолтой» байха ёһотой гэжэ соносхоһон бандитска «принципэйнгээ» бэелэлгэ гэшэ гэжэ харадаг байха юм. 68-дахи германска ябган сэрэгэй дивизиие бута солихо үедөө Улаан Армийн частьнууд болбол үшөө 1941 оной июлийн 17-до ротонуудай командирнуудта зорюулан гаргаһан германска армийн пропагандын нюуса инструкциие оложо абаһан юм, тэрээн доторынь: «германска армийн офицер ба солдат бүхэниие дайнда өөрөө материальна һонирхохо мэдэрэлтэйгээр нүмүүжүүлхэ» шухала гэжэ сэхэ зааг даһан байна. Ажана һуурһан зонние тоноохо дээрмэдэхэ баалахэ хюдаха ябадал тэшэ армиие түлхиһэн типсэ янзын приказууд Германитай нүхэсэн дайлалдажа байгаа бусад эрмүнүүд доторшье гаргагдадаг байна. Жишээлхэдэ, 14-дэхи румынска дивизийн штабай начальник полковник Николаеску гэгшын № 24220 приказ соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Талха, эбэртэ томо мал, эбэртэ бага мал, гарэй шүбууд—эдэ-лиие хүн зонһоо булаан абажа, армида үгэхэ ёһотой. Гэр бүхэндэ шэнга нэгжүүл хэхэ ба юушье үлээнгүй абаха... Багаханзаршье өсэрнүүсээ һаань—байра дээрэнь буудан алаха, гэрыень галдаха».

Тоноожо абаһан хубсаһануудаа үмдэһэн ба гэмтэгдэһэн эхэнэрнүүдһээ, мүн үхибүүдһээ хуулан эбаһан дотор гадар хубсаһанууд ба гуталнуудые танкнуудаа соогоо тэһэн, тэрэшэлэн хулууһан эдлэлнүүдээ картолаһан солагуулуу. офицёрнүүд германо-советскэ фронт дээрэ, тусхайлан хэлэбэл, Москвала орохо замуудай дээрэ олон ушардаг байха юм. Германскэ армийн халаа улам бүри зэрлиг дээрэмшэдэй, тонуулшадай армиа боложо байна. Тэдэнэр хаана Советскэ Союзай һалбаран баһаржа байгаа городуудаа, тосхонуудые тононо, хоорһолно. Манай городуудаа, тосхонуудай ажалша зонай олоно элэлһэн зоорн хогшол ба бусад баялигуудыень үриинэ, үгы хэнэ. Баримтануудаа тонуул хулгай ба дээрмэ хэһэнэйнгээ түлөө бүхы советскэ эрэгэй шэрүүн трибунал, зэбүүрэл шэнгэһэн германска армийн моральна өхөөр унаһан тухайдэ гэршэлнэ.

II.

Советскэ газар дээрэ хэрэ немецкэ сэрэгүүд ба германска засагуудаа харагдэнаб тэрэ дарыгэндэ: 1) агаалай гражданска зон туушаа хатуу шэрүүн эксплоатаци, зоргоороо бололго ба эрхэгүй байдалай ёһо гурим тогтоогдодог байха юм. Эзэмдэгшэд хадаа амидараха зүйлнүүдһээ хаһагдаһан ба үгырэн хооһорһон ажана амгалан зонто хэторжна ажалай хатуу ёһо гурим байгуулна. Гитлеровецүүд болбол советскэ гражданнуудай байрануудые эзэлһэн гү, али һандаргаһанайнгаа һүүлээр, тэдэнэй ами наһан ба бэеын элүүрые хэрэгсээнүйгөөр сохихо наншаха, буудан алаха ба үлэсхэлэн үхэлөөр зэнажа, олонхиень эдлэб хүшэр, тэрэшэлэн сэрэгэй шанартай хүдэлмэринүүдые түлөөһэгүйгөөр дүүргэхые баалдаг байна. Гражданска зонние сэрэгэй шанартай ямар нэгэн хүдэлмэридэ хэрэглэһэнэйнгээ һүүлээр, сэрэгэй нюусые сахихын тулада, бултыень бүүдан алаадаг ушарнууд олон байха юм.

Эзэмдэгшэд хадаа Смоленскэ областийн Колпино деревнийн бүхы таряашадые германска армида блокнаж ба хүүргэ барилгада намнаһан байгаа. Тус бөөжжүүлгэнүүдэй барилгын дүүргэгдэһэнэй үедэ тэдэ таряагдаг баранта буудагдан алагдаһан байха юм.

Украинска Краков тосхоной районо Днепр мүрэнэй баруун эрьелэхи бэхижүүлгын барилгые нюуса байлгахын тулда немецүүд хаа дурсагдһан барилгын дүүрэһэнэй һүүлээр, тэрэнтэ хабаалаһан нюгтай 40 хүниие ба плендэ абтаһан үлдэгдэмсэдүүдые буудан алаһан байна.

Улаан Армиэр сулеөгдөгдэһэн ба хоорондоо холбогдоо зайгай тэрэ хэтэн районуудай һуурин зон болбол добтолжо ябаһан немецкэ частьнуудай хүүрхи обществнууд ба участогуудта минэ зохо сиоо ашуулгай хүдэлмэриэ гаргаһэнэ. зонние немецүүд хэрэглэдэг һэн гэжэ нэгэн дуулгаа мэдүүлнэд.

Ростов шадар хэһэн добтолхы ябуулгануудэйнгаа үедэ Улаан Армийн частьнуудай булгаһ абаһан, германска командованийн хэдэ хэдэн документнуудта хадаа нюгтай зонние онсо ашуулгай сэрэгэй хүдэлмэридэ хэрэглэлгэ гераанска командованийн тусхай зазбаряар хараалагданхай байһаниие тодоруулгаа баримтална. Немецкэ ябган сэрэгэй 76-дахи дивизийн октябрийн/ 11-ей приказай 6-дахи пункт дотор минэ хуряалга тушаа иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Ами наһанда ашуулгай хүүгэлмэринүүдтэ плендэйхид ба нюгтагай зоной заримые хэрэглэхэ шухала».

Энэ хадаа улаасхоорондыг алибүхы нормонууд ба хүн амитанай алибаа һэшхэл сэдьхэлые будүүлигөөр эбдэжэ, өөрыгөө гутамшаг байдалда германска командованийн оруулһан олон тоото баримтануудайнь нэгэниень лэ болоно.

Германскэ засагуудаа болбол баалгалтын хүүгэлмэринүүдтэ хүсөөр ябуулгдаһан һуурин зонние «плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдтэ» тооложо, плендэ абтагшадай ушар байдалда оруулна. Немецүүдэй гарта орохон таряашад ба бусад һуурин зон баалгалтын хүдэлмэринүүдтэ нэмнагдахаһаа гадна, германска армийн штабуудай мэдэсэлнүүд соо «плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдэй» категориэ тэрэ дары оруулагдажа, «плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдэй» тоое худалаар ба хуули бусаар олодходог байнаань тодоруулагдаба. Тиигэн, сэрэгэй плендэ абтагшад тушаа немецко-фашистска засагуудаар тогтоогдоһон зэрлиг гурим саадаг гражданска зоной шье хогшолто хубиь боложо байна.

Тульска областийн Плавск городто дүтэ шадар эмхидхэгдэһэн лагерьта нюгтагай деревнинүүдэй гражданска зон бүх плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүд суглаа лагдажа байба. Лагерийн хяналтада абтаһан таряашадай дунда бөгашууд ба үбгэд хүгшэлые бүх байгаа. Сүүдхэ соо хоёр монсоогор картофабха бэ ячменийн бааган каша үгэдэг байһан юм. Лагерьта байһан таряашадта үйлшье үгэлдэгүй, харин сонаар ундаа харюулхые захирдаг байгаа. Лагерьтань сүүдхэ соо 25—30 хүн үхэдэг байһэн юм. Хэрбээ хяналтада байгшадай бүлэглэн суглараа һаань немецүүд болбол уридчалан мэдүүлэнгүйгөөр, тиимэ бүлэгүүдые буудаг байна. Полтавска областийн Березняки гэжэ тосхонто германска командованиар нюгдаһан приказ соонь: нюгтагай һуурин хүнүүд хэрбээ хүдэлмэмэридэ гараагүй һаа буудагдан алагдаха гэжэ заагдаһан байна.

Эзэмдэгшэд болбол ажана амгалан һуурһан олон мянган хүнүүдые бүтын районуудта баалгалтын хүдэлмэридэ абаашахаһэ гаргна. Мүн германска алас тылдэхи помещигүүдэй богоолнууд болгон хүшэхүртэшэгүй, ба үлэсхэлэн ажал хүүлхын тулада намнана.

Смоленскэ областийн ганслхал Ильинскэ районой Лучане, Семица, Дубовецкое, Королевщина, Абрамовщина гэжэ деревнинүүдэй хэдэн зуугаад таряашад баалгалтын хүдэлмэридэ абаашагдаһэн аад, һуралгүйгөөр үгы болошсо.

Московско областийн Звенигородско районой Фаустово деревниидэ ноябрийн 22-ой үдэр сүмэрэн ороходоо немецкэ засагуудболбол бүхы зониень суглуулан, эрэшүүд ба элүүр эхэнэрнүүдые шэлэн абажа, тэдэниие өөрынгөө холын тыл уруу ябуулһан байха юм.

Немецүүд хадаа сухэрин тэрьедэхэ үедөө Московско областийн Звенигородско районой Ершово, Скоково, Функово гэдэг деревнинүүд тэрэшэлэн Солнечногорско районой Есипово тосхониие гам хайрапүйгөөр галдаһанайнгаа һүүлээр тэндэгы зониие өөрынгөө тыл уруу үлдэһэн байна. Мүнөө сулеөлэгдэһэн Московско, Калининска, Тульска, Рязанска ба Орловско областнуудай бусад олон деревнинүүдтэ немецүүд мүн тилимээр ажалаһан байгаа.

Украйнска Ворошиловградско областийн Шевченковско районой Худоярово, Новый Лиман ба бусад хэдэ хэтэн украинска тосхонуудые орхижо парахадаа, немецүүд болбол тус тусхонуудые үнэһэн шэнгэрүү болоторынь шэтаагаад, наһа хүсэһэн бүхы зониие барюндань түүжэ абаашаһэн байгаа.

Тэрэшэлэн немецүүд өөдөлнигөө эзэлһэн советскэ городуудта каторжна ажалай ба концентрационно лагерьнуудай ёһо гурим тогтоогдог байна.

Киевые эзэлһэнэйнгээ удаа немецүүд хадаа 11-һээ 60 наһа түргэрхи бүхы гражданскэ зониие, мэргэжэл, эрэ эмын илгаа, бэеын элүүр, национальностиень харгада абаһуйгөөр хүдэлмэридэ намнаһан байна. Хүл дээрээ тулгыжа шадахагүй үбшэн хүнүүдые хүдэлмэридэ гараагүйнь түлөө гэжэ үдэр бүри таби-табин түхэригэй ялада унагаадаг байба.

Немецүүд болбол Днепропетровско областийн Пятихатки гэжэ украинска городтохи бүхы зониие харгы заһабарилха баалдаг хүдэлмэридэ гаргаад, хилээмэ ба үйшье үгэнгүй, сүүдхэ бүри хорёөд час соо хүдэлмэрилые баалаһан байна. Үбгэд хүгшэд бэ эхэнэрнүүдэй тэнхээгээ алдан ушаагдань, тэдэниие фашистскэ цепнүүд буугай хүрэөөр сохижо ба шэрүүн хатуу хэһөэлтээр, буудан алалгаар айлгажа, яагаанше һаа хүдэлхыень бэлдаг байгаа.

Эзэмдэгшэд хадаа Харьковтахи украинска интеллигенциие гаргна ехээр дорожолхо гэжэ шигдэһэн байгаа. Бүхы актернуудаа регистрацилга орохын тулада Шевченкын нэрэмжэтэ театрын байшангай дэргэдэ ерэхэ гэһэн захиралта ноябрийн 5-да гаргаба. Артистнуудай суглараанарынь немецкэ солдатуудаа бэлдэжэ, тэдэниие повозкодо хүлөөд эгээн олон зонтой үйлсөөр голһоо уһа асаруулха гэжэ намнаһан байгаа.

Германска правительство хадаа гитлеровска партийн хабагтай элдэбэн золби, сайгуулинуудые нюгтагай фашистска засагуудшэд болгон бүхы эзэмдэһэн областьнуудта табидаг байха юм, тэгэнь гражданска алибаа эрхые зонтой национальна алибаа бүхы онсо өөгэ байдалые тосхоогүйгөөр тэниие немецжүүлхэ ба дурсгэйтэгшэдые худалда гэжэ ороолдоно. Германска засагуудаа болбол советскэ гутаан доторь баһаржа байгаа Украйна, Белоруссия, Литва, Латви, Эстони, Молдавийн республикануудай оршон мэнгэхэ алибаа бүхы тэмдэгтэнь үгы хэхын тулада бүхы юумые хэнэ. Украинска, белорусска, литовско, латышска, эстонско ба молдавска арадуудай ургэн бадарха, тэрэшэлэн Советскэ Союз дотор аха дүүгэй ёһоор хани харилсан алгаһуугаа бүхы арадуудтал адлаар, тус арадуудай национальна культурын бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэ советскэ республикануудай угаа ехэ хүдэлмэри хэһиень немецкэ булимтарагшад мэдэнэ. Мунхаг фашистнуудаа эдэ арадуудые өөрыгөө мэдэлдэ оруулжа, немецжүүлжэ хэзээшье шадахагүй болһандаа үнэншэхэл байха. Немецкэ эзэмдэгшэд болбол эрхэ сулеөдэ дуралдаг ород арадта ба эрхэ сулеөдэ дуралдаг Украиныи, Белоруссийн, Латвийн, Литвагай Эстониин, Молдавийн арадуудта хоролхохо ябадалда хэм хэмжүүр гэжэ мэдэдэгүй байха юм. Украинска, белорусска ба бусад национальна культурануудые үгы хэхэ, национальна памятникнуудые, һургуулинуудые ба литературые үгы хэхэ, национальностиинь илгаагүйгөөр хүн зониие хүсөөр

Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. МОЛОТОВОЙ ното

Германска засагуудаар ээмдэгдэһэн советскэ газар дээрэ тэдэнэрэй хаа хаанагүй тонуул дээрмэ хэһэн, хүн зонние хоорһоруулһан ба айхабтар муухай зэрлиг ааша гаргаһан тухайда

(1-дэхи ба 2-дохи нюурай үргэлжэлэл)

хүсөөрөө орогшод болбол өөһэдынгөө гарта оруулһан эхэнэр ба бүсагадай олонхиень алажархидаг байгаа.

Зүгөөр, гитлеровещууд болбол советскэ зарим хүнүүдые алаха ябадалдаараа хизаарладагүй. Булимтаргүй эзэлэгдэһэн советскэ территори дээрэ үйлэдһэн гитлеровскэ тонуул дээрмэлэлтын ба терророй түүхэ соо город, тосхон бэшэшье онтоо һуурин газарнуудые немещүүдэй саг зуурэда бултыгтаргүй эзэлхэ ябадал болбол советскэ хүн зонние, гражданинуудые хэлэшэгүй муухайтаар тамалан зобоожо һүрэг һүгөөрнь алаха талаараа тобойн илгаржа хэрэгдэдэг.

Немецкэ эзэмдэгшэдэй зүгһөө бүхэлэ бүхэли деревнинүүдэй һуурин зонние толгой тоолон шуһата зэрлигээр хэнээһэн ябагалай нэгэ хэды үлыгэр жэшээе харуулая. Смоленскэ областийн Ясногорск гэжэ деревнидэ гитлеровецууд болбол бүхы хүгшэд ба үбгэдые, мүн бүхы үхибүүдые буудажа алаһанайнгаа һүүлээр гэрнүүдыень үнэһэн шандаруу болтор шатаажархёо. Мүн тэрэ областийн Починок гэжэ деревнидэ немещууд болбол тэндэхи бүхы үбгэд, хүгшэд ба үхибүүдые колхозой правленийн гэр соо туужа оруулжа саарга үүлэ үрхыень хуу бүхэлжэ хаагаад тэдэнние бултыень шатаажархёо. Житомирско областийн Емельчино гэжэ украинска тосхондо немещууд халаа нэгэ бишиигүй гэр соо 68 хүнние оруулжа, сонхо ба үүлэ үрхыень бүлэн хаажархиһан байна. Тиигэжэ хаагаһэн хүнүүд амяа бүтэжэ бултадаа үхэшэо. Московско областийн Звенигородско раёной мүнөө манай сэрэгүүдээр сулеелэгдэһэн Ершово гэжэ деревнидэ немещууд болбол энэ деревнине орхижо тэрьедэн ошохо үеөө амгалан һуһан зуугаад шахуу хүнние бэ шархатаһан улаанармещууые церковь соо оруулжа хаагаад, тэрэ церковиень тэнэ татажархёо. Ростовско областийн Аграфеновка гэжэ тосхондо ноябрэй 16-да фашистнууд болбол 16-һаа 70 хүртэхи наһанай бүхы эрэшүүдыень арестовалжа, пратгаа һуулгаж, зэргэлүүлжэ байлгаад гурбатахи хүн бүхэниень буудажа алаа.

Немецкэ булимтаран эзэлэгдэгдэ болбол украинска столица—Киевтэ айхабтар һүүтэ муухай аалга хюталга ба һуйтгал һанагдаһые хэһэн байна юм. Немецкэ бандидууд нэгэ хэдэхэн үеэй турша соо 52 мянган эрэгтэй ба эмэгтэйшүүдые, үбгэд ба үхибүүдые тэнэ ямар нэгэ шэнжэ абари харуулһан бүхы үүгэнеп, орос ба еврейнүүдые хайра тамгүйгөө хүдалбя. Киевһээ мүнгэн гэмэһэн советскэ гражданинууд болбол хүн зонние һүтөөень сугдуулаад хаашагүй һуреэтэй муу хайгаар саазалжа байһаниие хараһаа зураглан хөөрэбэ. Киев городой еврейскэ кладбище дээрэ айхабтар олон еврейнүүдые туужа асараад, тэдэн соо ямаршье наһанай эхэнэр ба үхибүүд ябалсаа һэн, буудажа алаһанайгаа урда тэ бултанаһань хубсаһа шараа нюсэтэн болтор тайлуулаад ахаһаань таһа зада сохиһон байна. Буудажа алахын тулада шэлэжэ ябаһан түрүүшынь бүлэг хүнүүдые гуу нүхэнэй өөрто нюурааринь доошонь харуулжа хэстүүлэд дээрэһээнь уруу автомадуудаар буудажа алаһан байна. Тиигэмсэрэ тэдэнэй үхэһэн бээ дээгүүр балай зуулаа бэшээр шор й хаясагаажа хушамсаараа дэрэнь бэ ба нагэ тэды хүнүүдые хэбтүүлжэ алаад шоройгоор хушалаг байба. Энэ мэтээр тэдэ олон еврейнүүдые бултыень алаһан байна юм.

Германска эзэмдэгшэд болбол мүн зонние һүрэгөөрнь алаха ябадалые бэшэшье олон украинска городуудта хэһэн байна. Тиигэдээ эдэ шуһата спасалалга хэлаа ямаршье буу зэбсэгүй ба бээ аршалжа оготошье шалахагүй ажалшан еврейнүүдые иланганаа өхээр дайраһан байна. Хүсэд бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор Львов городто 6 мянгаһаа үеөн бэшэ хүнние, Одессэдэ 8 мянга гаран хүнние буудажа алаһан, Каменец-Подольскидо 8500 шахуу хүнние буудажа бэ үлтэжэ алаһан, Мариуполь-та 3 мянган һуурин зонние буудажа алаһан байна. Тиигэдээ саазалгынгаа урда тэ бултыень толгой тоолон тоноһон ба хубсаһа хүнгэрыень шараа нюсэгэн болтор тайлажа абгадаг байгаа. Саазалуулагшадай дунда гиилэд олон үбгэд, эхэнэр, үхибүүд ороосоо. Уриигнаан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор Керчь городто немецко-фашистска дээгэмэшэд болбол 7000 шахуу хүнние алаһан байна.

Шуһанда нацистнуудай айхабтар хоомой байһан ябадалынь Ростов городой хүн зон дээрэ үзэгдэжэ иланганаа үргэнөөр суурхэбэ. Немещууд Ростов город соо сүмэрэн ороод 10 хоног соо байха зуурта гаргаа нэгэ хүнүүдые пу, али бүлэнэрые хэһээн хюдахаһаа байгаай, түнэй шиг гаргаа шунахай абьяасайнгаа тулаг дунда энэ городой хүгэлмэрэшэн рэйонуудтахи хэдэн арбаад, хэдэн зуугаад хүн зонние алаба. Немецкэ автоматчинууд болбол тумэр харгын управленийн байһан байшангай хажууда сагаан үүр нуна 48 хүнние буудажа алаа. Ростов городой центральна үйлсын трактуар дээр гитлеровскэ алуурлэгэд болбол 60 хүнние буудажа алаа. Армянска кладбище дээрэ 200 хүнние алаа. Манай сэрэгүүдээр Ростов городһоо улгэдэн намнагдаһан немецкэ генерал ба офицеруудые болбол бүзэр булай найсалгуулые тулаг городоо гаргаһан улгэхэ хэрэгтэ алибютайгаар хаһаагаһан городой хүн зонние шуһынь алгуулаг хөдэгэлэ тулада энэ Ростов городто гаргин бусажа ерэгэ хэбгэтэйгөө олон тоолгэй нюур дээрэ һайрхаһан байха юм.

Советскэ правительство болбол дээрэ хэлэгдэһэн ушаргуудые харуулһан документнуудаа гадна, Улаан Армийн сэрэгүүдтэй байлдаха үедөө немецкэ сэрэгүүдые халхалхын тулада советскэ амгалан хүн зонние хэрэглэхэ тухайда немецко-фашистскэ командованийн зүгһөө саг үргэлжэ үүсхэгдэжэ байгаа туйлай ехэ гэмтэ ябадалгуудые харуулһан документальна материалнуудые гаргаа орууланхай.

1941 оной августын 28-да немецко-фашистска сэрэгүүд Ипуть гэжэ мүрэнние гаталха үедөө Улаан Армийн частьнуудай тэсэбэритэй хатуу эсэргүүсэлтые дабажа хүшэ хүрэхэгүй байһан ушгэрһаа Гомельско областийн Добруш гэжэ белорусска городой хүн зонние буудажа алахаараа айлгаһан суглуулаад, тэдэ эхэнэр, үбгэд ба үхибүүдые урда туужа өөһэдынгөө дайшалхы жагсаалнуудые халхалаад добтолгодо орохон байна.

Мүн иимэ бүзэр булай гэмтэ ябадалаа германска командовани болбол Ленинградска областьдохи «Выборы» гэжэ совхозой орщондо, мүн тэрэшэлэн Смоленскэ областийн Ельнинскэ райондо хэрэглэжэ гражданска хүн зонние сэрэгүүдэйнгээ урда туулһан байна. Фашистска золигууд зэрлиг ба аймхай дээрэнээ гаргаһан энэ аргаяа һүүлэй үеэрнүүд хүртэр хэрэглэбэзэр. Декабрийн 8-да гитлеровещууд болбол сухаригто ябадалаа Тульска областийн Ямное гэжэ деревнийн һуурин хүн зоноор халхалһан бэйгаа. Декабрийн 12-то мүн тэрэ райондо тэдэ золигууд болбол 120 үбгэд ба үхибүүдые суглуулаад добтолон түрэжэ ябаһан Улаан Армийн частьнуудтай байлдаа үедөө сэрэшүүдэйнгээ урда тэ тэдэнние туулһан байна. Калинин городые сулеелхын тулее болохон манай сэрэгүүдэй байлдаанай үедэ 162-дохи геодезска дивизийн 303 дахи полкын частьнууд манай сэрэгүүдэй урдаһа контратака хэхын тулада город шадарай деревнийн эхэнэрнүүдые суглуулаад, урдаа туужа байлдаанда оороһон байха юм. Тэдэ эхэнэрнүүдэй зол хубида, советскэ сэрэгүүд болбол тэдэ эхэнэр ба дитлеровещуудэй хоорондуур шаантаглан огожо тэрэ атакыень даран сохижо эхэнэрнүүдые абаржа шадна.

Манай территори дээрэ сүмэрэн орохон немецко-фашистска армийн дошхон хэрэгэгы ба хүнэй шуһанда айхабтар шунахай ябадалдань заха гитлер гэжэ байнагүй. Гитлеровскэ армй болбол юрын дайнние ябуулга бэшэ, харин тэдэнэр хадла дээрмэдэлгын дайнние ябуулжа б йна. Энэ дайнийнь хадаа бүхы дэлхэй дээрэ, юрэ немещуудһаэ ондоо бусад олон арадуудые немецко-фашистнуудай булимтэран эзэмдэгэ гэһэн гэмтэ хүсэлэйнь зам дээрэ хүнэлдэн байһан эб найрамдалда дуратай арадуудые дуулһан хюдаха гэһэн зорилгоёо бэелүүлхэ гэһэн байна.

Советскэ Союзда муухай мэхээр добтолон орохон Германийн гитлеровска правительство болбол улаасхоорондын эрхэ ёһоной ямаршье нормонуудые огто даанай үедэ хэрэгсэдэггүй, хүнэй ябадал бэ ёһо гуримуудай ямаршье эрилтэнүүдые огто хэрэгсэдэггүй байха юм. Гитлеровскэ правительство болбол нэн-түрүүшын үедэ буу зэбсэг баряагүй ба амгалан һуулһан хүн зоной урдаһаа, эхэнэр, үхибүүд ба үбгэд хүгшэдэй урдаһаа дай ябуулдаг байна. Тиигэжэ буузр булай тонуул дээрмэдэлгэтэ зосоохисо гарган харуулна. Тонуул дээрмэдэлгэ хэхэ гэһэн энэ правительство, мүн гансал хүсэрхэл ба тонуул дээрмэдэлтые мэдэрэн урдаа баридаг правительство болбол бүхы юумые бута хяа даража шадаха эрхэ сулеедэ дуратай арадуудэй һур хүсөөр нугалан дарагдха ёһотой. Энэ арадуудэй эзэгдэ советскэ арадуд болбол эрхэ сулее олгуулха гэһэн агуухэ зорилгоёо асэстэнь хүргэхөөр гүйсэлхэжэ байна.

Гансашье Улаан Армй бэшэ, мүн манай оломиллионно бүхы арадууд болбол советскэ гражданинуудай адаһаан шуһанай ба алдаһан ами наһанайнь тулее хайра гэмгүйгөөр тэдэнһэ үнөөгөө абахаар тасэн ядажа ба тэдэнэрые айхабтараар үзэн ядажа байгаа гал хүсэлөөрөө бусалжа байна. Советскэ хүнүүд тэдэ зэрлиг аанга. хүсөөрөө орохон ябадал, һуйнхэл һандаргал ба доромжолон баһамжалһан ябадалые хэзээшье мартахагүй, немецкэ булимтарагшадай зэрлиг арьяатан бэнданууд эгүһөө манай ороной амгалан хүн зондо тохёолдуулһан ба тохёолдуулжа байһан тэ гэмтэ ябадалыень оготошье мартахагүй, мүн тэдэнние мини огтохогүй. Советскэ правительство болбол немецкэ булимтарагшадаэдэ бүхы арьяатан зэрлиг аанга нуйл тухайдань СССР түрэнтэй дипломатическа харилсаатай байгаа бүхы правительствануудай анхаралта шуулгаха зуураа немецкэ сэрэгүүдэй үүсхэһэн хүнэ айхабтар харша ба дээрмэдэлгэтэ ябуулганнуудай түлее харюусаха хэрэгые гэмтэ Германийн гитлеровскэ правительствага сүм даалгаха байһанза мэдүүлнэ.

Твигэхэ зуураа СССР-эй правительство болбол Советскэ Союзай эрхэ сулеее олгуулха гэһэн энэ тэмсэл Советскэ Союзай арадуудай эрхэ ба сулеедэй түлее тэмсэһэн тэмсэл байхаза ба тагай, мүн бүхэ дэлхэйдахи эрхэ сулеодэ дуратай адгэд бүхэнэй эрхэ ба сулеедэй түлее тэмсэл мүн, гадна гитлеровскэ сэрэгүүдые сүм бута хяа сохижо, гитлеровскэ хатуу хэрэгэы мунхаг дарлалтые гүйсэд илаа һаа энэ дайн болбол эсэслэжэ шалгаха гэжэ хэлбэрэшэгүй найдангаар мэдүүлнэ.

Энэ ното бэшэгые тогтоон абажа болыт.

В. МОЛОТОВ.

Москва, 1942 оной январийн 6.

ГЕРОИЧЕСКА МОСКВАГАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД ДЭЭРЭ:
ЗУРАГ ДЭЭРЭ (бүруун гарһа): Социалистическэ Ажалай Герой Б. Г. Щитальный гэгшэ сорьиг гее сотруднигуудтай хамта пулемет үазжэ байна. ТАСС-эй фотохроника.

ҮНДЭР УРГАСА АБАХЫН ТҮЛӨӨ, МҮНӨӨНЬӨӨ ТӘМСЭХӘ ЁҺОТОЙБДИ!

Малажалайхид абаһан уялганнуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэд

ХЭЖЭНГЫН. Дээдэ-Хэжэнгын сомоной «Манай ажал» колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Сталинай үриае хэрюулан абаһан уялганнуудаа дүүргэжэ байна. Нүхэр Янжима Аюшиева гэгшэ 100 толгой ехэ хонидые харууһалха байһан аад, 200 толгой хониные адуулна. Тиигэхэ зуураа 25 хониньһоо 26 шурьга абажа түлжүүлээ. Янжима хадаа хурьадайнгаа байра байдалые ээрэ хангадаг байна. Түсэбтэ дэабаряа 350 процент дүүргэнэ.

Мүн баһа наалишаг нүхэд Цыретор Жалсанова ба Цыпилма Доржиева гэгшэд түсэбөө үлүү олон малнуудые адуулха зуураа, түлнүүдыень һэйнгэр адуулна, малайнгаа дулаан байранууде түлеэ ба бэшэ хэрэгсэлнүүдэр ээбэдөө хангана. Түсэбее 200—250 процент дүүргэнэ.

Нүхэр Душтор Арсаланова хадаа 15 толгой үнеэ адуулха аад, 20 толгой харууһална ба үшөө нэгэ буха адуулна.

Энэсэн шэнэ эрхим ааалишад колхозоймай олон бии. Ааалишад нүхэд Норжима Цыренова, Жибзэмэ Балдандоржиева гэгшэд түсэбэйнгөө ёһоор 15-аад үнеэ адуулха ёһотой аад, 20—20 үнеэдые адуулна. Энэгэр хадаа малайнгаа ойра байдалые зэбэха ба хэрэгсэлнүүдэрнь хангахаа гаргна, сүлеетэй сагтаа колхозойнгоо полевой бригадынгуудые хабарай тарилгата бэлэдхэхэ хүдэлмэридэнь туһална.

Патриот.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛАГШАДТА

Яруунын аймагай «Улаан Туяа» колхозой членүүд алдарта Улаан Армидаа, Москва шэдэр туйлаһан ялалтатайнь дашарамдуулан, ехэ бэлэгүүдые элигээжэ байна.

Түрүүшынгээ посылка соо Улаан Армийнгаа бэатар боецүүд ба командирнуудта 155 килограмм тарган мяха, хубсаһа ба бэшэ бэшэ шухала хэрэгсэлнүүд—700 гүхэриг сэнтэй юумэнүүдые элигээһэн бэйна. Энэ хэрэгтэ нүхэр Б. Очирова, Базарова, Ш. Бабуева, Р. Боднев гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

Колхозчинууд энэ посылка дотороо хэһэн бэшэг соогоо, бүзар муухай хүн дүрсэтэй зэрлиг ангуудые үндэһөөрынь үгы хэлгэлэтнай туйлжа бэйхэбди гэжэ Улаан Армийнгаа боецүүдтэ найдуулһан байна.

А. Шулунов.

„Сталинска уряагай" значогто

Түмэр зам дээрэ тэбхэр гушан жэл соо хүдэлмэрилһан Павел Семенович Сидоркин гэгшэ ажал хүдэлмэри дээрээ стахановска-луганска дүй дүршэлые хэрэглэн, сэрэг дайнэй һуреэтэ үдэрнүүдтэ поезднуудай ябалые һаалгүй болгохын тулее бодото большевистскээр тэмсэнэ.

Нүхэр Павел Семеновичыг харюусалга доро байһан бүхы стрелкэнүүд хоолоо бүрин бүтэн, сэбэрхэн байдаг ба дайнай эхилһэн сагһаа хойшо тэрэ болбол стрелкынгээ зэбэгрние ээбэдөө бүтээхэ үүсхэлые гаргаһан байха юм. Тэрээнэй үүсхэлые станцийн бүхы стрелочникүүд һайшаан дэмжэһэн ба нүхэр Павел Семенович Сидоркин ээрынгөө харюусалгэда байһан стрелкые зэбэхэбаа гаргна, зэбэжа шадахагүй нүхэдэйнгөө, эхэнэрнүүдэй харюусалгэда байһан стрелкэнүүдые зэбэжа үгэдэг байха юм.

— Би, 62 наһатай пенсионер хүн гээшэб. Түмэр зам дээрэ 30 жэл соо хүдэлмэрилхэ зуураа 40—50 баясхалан, хэдэн арбаад дахин шагнал абаһан байнаб. 1941 оной дайнай эхилһэн сагһаа хойшохи миний эрхим хүдэлмэритемни тэмдэглэн «Сталинска урнагай» значогоор шагнаһан байна,—гэжэ Заиграево станцийн эрхим стрелочник нүхэр Павел Семенович Сидоркин зугаална.

Ж. Шулутаев.

Үндэр ургасын түлөө

КАРТААБХА ЕХЭЭР ТАРИХА

«Улаан Эрхирэг» колхоз (Заиграй) үнгэрэгшэ 1941 ондо 57 гектар картаабха тарижа нилээд ехэ ургаса суглуулжа абиһан байха юм. Тэдэнэр хадаа гүрэндэ тушаалгые дүүргээд ба үнэнэй фоноые хүсэд байгуулаад байхадаа картаабхын тарилгаһаа 200 мянган түхэриг олзо оруулһан байна

Энэ колхозой правлени болбол картаабхын тарилгаһаа элбэг ехэ ургаса абахын зорилгоор огородой бригадын ажилые зүбөөр эмхидхэжэн байна. Түбхын түрүүндэ, колхозник бүхэндэ тус тустань участок хубаажа үгөөд, тэрэнэй элдүүрилгэ ба харууһалгые даалгаһан байгаа.

Мижит Ваднаевай хүтэлбэрилдэг звено болбол мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо үлүү ехэ картаабха тарижа, гектар бүриһөө 150 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хурьаха гэһэн уялга абаһан байна.

Васильев.

БҮХЫ КОЛХОЗЧИГУУДЫЙ ОРОЛДОЛГО

Зэдын аймагай Бургалтайн сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1942 оной большевистскэ хабарта урда урдынхиһаа жэшээгүй үлүү һайнаар бэлэдхэжэ байна.

Түмэршэ дархашуул плуг заһабарилга дээрэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Мүнөө 43 плуг ба борнойнууд бэлэн болгогдонхой.

Баян ургаса хуряахын тулада үбэлэн агротехническэ хэмжээ-буулганнуудые һайнаар бэелүүлнэ. Мүнөө 1985 шарга наг шэбхэ таряалан дээрээ зөөжэ гаргаба, 13 центнер үнэнэ суглуулһан ба 304 гектар газарта саһи тогтообо.

Гадна, моридой хомут тоногууд хүсэд бэлэдхэгдээ. Хабарай тарилгын үедэ хэрэглэхын тулада 400 центнер үбнэ, 250 центнер когоо соломо, 24 центнер овес гэхэ мэтые тусгаарлан табяад байна.

Ц. Д. Цыдыпов.

ХҮДЭЛМЭРИ ХҮГЖЭН БАЙНА

Хүн түрэлтэнэ айхабтар һүүтэ аюул асаржа ябаһан пятилеткэные үндэһөөрынь һолбо тэгалсаһын тулада ПВЗ-гэй механическа цехэй хүдэлмэришэн бүхэн алаалдыгаа фронт дээрэ айхабтар шэнэгэр хүдэлмэрилжэ байна.

Жэшээлхэдэ, токарь нүхэр И. Шалимов гэгшэ үйлэдбэриннгөө түсэбые үдэр бүхэнэ 200 процентээ доошо бэшэ шанар һайнтайгаар дүүргэнэ.

Тэрээнэлэн нүхэр У. Полчанинчук гэгшэ зарим үдэрнүүдэ үйлэдбэриннгөө түсэбые 335 процент дүүргэнэ. Энэ цехэй инструктор нүхэр А. Дмитрюк гэгшэ наймай онтоо мэргэжэлые шудалһанные һаа үдэрэйнгөө нормые 120 процентээ доошо бэшэ шанар һайнтайгаар дүүргэнэ. Нүхэр А. Дмитрюк болбол цехэй түрүү хүдэлмэришэһөө нэгэшье ичтанчүй үйлэдбэриннгөө түсэбые дүүргэхэбэ гэһэн уялга абаад хүдэлмэрилжэ байна.

А. Обусинский.

Модобэлэдхэлэй түрүүшүүл

Курбын лесхозхозой хүдэлмэришэд большевистскэ шэнэ жэл дотор бүри ехэ амжалтануудые түйлэхэ, оронойнгоо оборонын хүсэ шадалые улам бэхижүүлэжэ хэзэр зоригжон социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо патриотическа уялганнуудые эбгаад, эдэнэ түйсэлхэхын түлее эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Үйлэдбэриннгөө даабаришье үлүүлэн дүүргэдэг стахановецуудай тоо үдэрбөө үдэртэ олошорно.

Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Курбын сомоной «Шэнэ ажал» колхозой член нүхэд Цыренжап Хусэев, Ц. Д. Цыдыков гэгшэд мото столхозоо нормонуудаа саг үргэлжэ 150—175 процент дүүргэдэг болоо. Моло зөөдэг нүхэр Жалсараев Пурбуев заабаряа үдэр бүри 156 процент гүйсэдхэнэ.

Тэрээнэлэн Хасуурта сельсоведэй «Победа» артелийнхи нүхэд Астафий Серпионов ба Ефим Кожевников гэгшэд нормонуудаа нилээд үлүүлэн дүүргэдэг болохой.

Тэрээнһээ гаргна, лесхозхозой кадрова хүдэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха гэбэл: моло зөөдэг нүхэр Леонид Ситников, моло отологшо нүхэр Балдан Очиров гэгшэд хоёрзуутад болохын түлее угаа ехэ ороолого гаргажа байна.

Д. Дугинов.

Советскэ Информбюроһоо

Январийн 7-ой үдэшын мэдээсэл

Январийн 7-ой туршада манай сэрэгүүд фронтын хэдэн участогуудаа дээрэ дайсанай сэрэгүүдые баруун зүг тааша намнаха ябадалда үргэлжэлүүлһэн ба хэдэн олон һуурин газарчуудые ба Мешовск городые эзэлһэн байна. Байлдаанай үедэ дайсан тон ехэ хоролто хохиролтодо оробо.

Январийн 6-ай туршада 11 немецкэ самолет үгы хэгдээ. Манайхин 2 самолетоо гээбэ.

Январийн 7-ой туршада Москва шэдэр манай зенитна артиллери 2 немецкэ самолетые унаагаа.

* * *

Январийн 6-да Баруун Урда фронт дээрэ ябуулганнуудаа хэжэ байгаа манай нэгэ авиачасть 5 немецкэ танк, ябган сэрэгые ба ашаа тээжэ ябаһан 170 шахуу автомашина, сэрэгэй һомо хэрэгсэл тээжэ ябаһан 130 гаран морин тэргэ, 5 трактор үгы хэһэн ба дайсанай ябган сэрэгэй 5 р тыраан намнажа, Заримыень хюдаһан байна.

* * *

Боровск городые эзэлэн абаха үе ооманай частьнууд болбо 1200 автомашина, 40 ехэ буу, 5 танк, 60 миномет, 44 пулемет, танк буудаха 35 буу, 17.000 снаряд, 22 000 мина, 200 мотоцикл, 220 велосипед, сэрэгэй бусад трофей оулаан абаһан байна.

* * *

Баруун зүгэй фронтын участогуудай нэгэн дээрэ ябуулгаа хэжэ байһан манай нэгэ часть хатуу шанга байлдаануудай үедэ 5 немецкэ танк, пулеметно 4 уурхай, 2 ехэ буу үгы хэһэн ба дайсанай 500 солдат ба офицерые хюдаһан байна.

* * *

Фронт тээшэ дайсанай 2 батальон сэрэг дабшажа ябана гэжэ манай тагнуул мэдээсэлэн байна. Нүхэр Судаковай артиллерийска дивизион (Баруун Урда фронт) түрүү позициде гараһан ба дайсанай колоннонуудые буудажа эмхэлэн байна немецкэ солдатуудай ехэнхи хубинь хюдагдаһан ба үлэһэн хубинь зугадан тарьедэһэн байна.

* * *

Түрүү линиде ошожо ябаһан эрскэ частийн ашаануудта 50 немецкэ автоматчик добтолоо. Младша лейтенант Симоновский Гвгшэ фашистнуудта эсэргүүсэһэн харюу сохилтые зүбөөр эмхихэжэ шалгаһан байна Олар зуурын байлдаанай эсэргэ немецкэ д болбол 300 үхэрые орхиже зугадаа.

* * *

Ленинградска областьдо немецкэй эзэлэн нэгэ райондо ябуулганнуудаа хэжэ байгаа нүхэр М гэгшэн партизанска отряд 2 хүүрга таһэлһэн, машина зэбэдаг базые 9 трактор, полевой 5 е э буу, зенитна 4 ехэ буу үгы хэһэн, һомо хэрэгсэл тээһэн сарагай эшелонние харгыһаа халяаһан ба 40 гаран немецкэ солдат ба офицерые хюдаһан байна.

* * *

Ленинградска фронт дээрэ алагдаһан обер-ефрейтор Вальтер Зейбель гэгшэн Берлинде байгаа ефрейтор Фриц Клаугг гэгшэ-э башлаа башаг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: „Хүйтэн тасалагүй бэрхэ. Самолетуудай ба танкнуудай хабаадалгатай оройой сэрэгүүдэй үүдэр бүриин атакынуд биднэ-эй хүсэ шадалые баража хаяа Миний хүсэ шадалай дээдэ тэ болохон энэ бүхы хэрэгүүдые шиүнэншэхэ ёһотойш. Олонхи хүнүүд уур сухалда дарагдахэй. Манай ротоо орой 100 3 пулеметчик үлее бусалынь алуулаа ба шархатаа. Хоолоо шахуу миний эзэжэн хэзээ гэшэб гажа ерэнее һураха баатай бологдоно".

* * *

Ростов-на-Дону городто ба иүн немецкэ эзэлэгшэдэ сулеелэгдэһэн областийн районуудта ажалхын ба культурын ажабайдалнуудтон түргэн һергэн болгоодоно. Мүнөө гүрэнэй ба кооперативна хэдэн зүүн предприятиуудхүдэлмэришэ эхилээ. Городуудай водопроводуудаа, электростанциуд, трамваи йнуудаа, кино ба театрнуудаа библиотекэнүүд, эхия, дунда ба ремесленна һургуулинуудаа, хуваалдаа наймаанай предприятиуудаа, банинуудаа хүдэлмэрилжэ ахилээ. Фашистска булим арагшаһаа сулеелэгдэһэн районуудай эрэгтэй ба эмэгтэй колхозчинууд айхабтар ехэ ершэмгэйгээр үүнэнэй фоные суглуулна, трактернуудай ба хүнеэжэгшэй машинануудай заһаба ине ершэмгэйгээр ябуулна Шэнэ каднуудаа — комбайнернуудаа, трактористнуудаа олоор бэлэдхэгдэнэ.

ҮНДЭР УРГАСА АБАХЫН ТҮЛӨӨ, МҮНӨӨНЬӨӨ ТӘМСЭХӘ ЁҺОТОЙБДИ!

Малажалайхид абаһан уялганнуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэд

ХЭЖЭНГЫН. Дээдэ-Хэжэнгын сомоной «Манай ажал» колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Сталинай үриае хэрюулан абаһан уялганнуудаа дүүргэжэ байна. Нүхэр Янжима Аюшиева гэгшэ 100 толгой ехэ хонидые харууһалха байһан аад, 200 толгой хониные адуулна. Тиигэхэ зуураа 25 хониньһоо 26 шурьга абажа түлжүүлээ. Янжима хадаа хурьадайнгаа байра байдалые ээрэ хангадаг байна. Түсэбтэ дэабаряа 350 процент дүүргэнэ.

Мүн баһа наалишаг нүхэд Цыретор Жалсанова ба Цыпилма Доржиева гэгшэд түсэбөө үлүү олон малнуудые адуулха зуураа, түлнүүдыень һэйнгэр адуулна, малайнгаа дулаан байранууде түлеэ ба бэшэ хэрэгсэлнүүдэр ээбэдөө хангана. Түсэбее 200—250 процент дүүргэнэ.

Нүхэр Душтор Арсаланова хадаа 15 толгой үнеэ адуулха аад, 20 толгой харууһална ба үшөө нэгэ буха адуулна.

Энэсэн шэнэ эрхим ааалишад колхозоймай олон бии. Ааалишад нүхэд Норжима Цыренова, Жибзэмэ Балдандоржиева гэгшэд түсэбэйнгөө ёһоор 15-аад үнеэ адуулха ёһотой аад, 20—20 үнеэдые адуулна. Энэгэр хадаа малайнгаа ойра байдалые зэбэха ба хэрэгсэлнүүдэрнь хангахаа гаргна, сүлеетэй сагтаа колхозойнгоо полевой бригадынгуудые хабарай тарилгата бэлэдхэхэ хүдэлмэридэнь туһална.

Патриот.

ХҮДЭЛМЭРИ ХҮГЖЭН БАЙНА

Хүн түрэлтэнэ айхабтар һүүтэ аюул асаржа ябаһан пятилеткэные үндэһөөрынь һолбо тэгалсаһын тулада ПВЗ-гэй механическа цехэй хүдэлмэришэн бүхэн алаалдыгаа фронт дээрэ айхабтар шэнэгэр хүдэлмэрилжэ байна.

Жэшээлхэдэ, токарь нүхэр И. Шалимов гэгшэ үйлэдбэриннгөө түсэбые үдэр бүхэнэ 200 процентээ доошо бэшэ шанар һайнтайгаар дүүргэнэ.

Тэрээнэлэн нүхэр У. Полчанинчук гэгшэ зарим үдэрнүүдэ үйлэдбэриннгөө түсэбые 335 процент дүүргэнэ. Энэ цехэй инструктор нүхэр А. Дмитрюк гэгшэ наймай онтоо мэргэжэлые шудалһанные һаа үдэрэйнгөө нормые 120 процентээ доошо бэшэ шанар һайнтайгаар дүүргэнэ. Нүхэр А. Дмитрюк болбол цехэй түрүү хүдэлмэришэһөө нэгэшье ичтанчүй үйлэдбэриннгөө түсэбые дүүргэхэбэ гэһэн уялга абаад хүдэлмэрилжэ байна.

А. Обусинский.

Модобэлэдхэлэй түрүүшүүл

Курбын лесхозхозой хүдэлмэришэд большевистскэ шэнэ жэл дотор бүри ехэ амжалтануудые түйлэхэ, оронойнгоо оборонын хүсэ шадалые улам бэхижүүлэжэ хэзэр зоригжон социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо патриотическа уялганнуудые эбгаад, эдэнэ түйсэлхэхын түлее эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Үйлэдбэриннгөө даабаришье үлүүлэн дүүргэдэг стахановецуудай тоо үдэрбөө үдэртэ олошорно.

Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Курбын сомоной «Шэнэ ажал» колхозой член нүхэд Цыренжап Хусэев, Ц. Д. Цыдыков гэгшэд моло столхозоо нормонуудаа саг үргэлжэ 150—175 процент дүүргэдэг болоо. Моло зөөдэг нүхэр Жалсараев Пурбуев заабаряа үдэр бүри 156 процент гүйсэдхэнэ.

Тэрээнэлэн Хасуурта сельсоведэй «Победа» артелийнхи нүхэд Астафий Серпионов ба Ефим Кожевников гэгшэд нормонуудаа нилээд үлүүлэн дүүргэдэг болохой.

Тэрээнһээ гаргна, лесхозхозой кадрова хүдэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха гэбэл: моло зөөдэг нүхэр Леонид Ситников, моло отологшо нүхэр Балдан Очиров гэгшэд хоёрзуутад болохын түлее угаа ехэ ороолого гаргажа байна.

Д. Дугинов.

Бүгэдэниитын сэрэгэй һуралсал

ЭРХИМ ҺАЙНААР ҺУРАЛСАХЫН ТҮЛӨӨ

НҮХЭД БОБРОВ БА ЛОМТЕВ"И ПО"РАЗДЕЛЕНИ ГЭЭГДЭЛЭЭ УСАДХАХА ЕҺО.ОЛ

Всевобучын һуралсалаар харагдаһан программые дүүргэхэ саг дутэ.жэ байна. Үнгэрһэн һуралсалла всевобучын боецүүд болбол дайн байлдаанай үедэ боецтэ шухала болохо даһшалхы дүршэлые, буу зэбсэгүүдэй материальна частьнуудые, добтолгын ба хамгаалгын дайнай тактикые, уставууд ба бусадые шудалжа гараһан байнат.

Улан-Удын Цэнтральна райондохи всевобучын һуралсалай пунктнууд дээгүүр үнгэрһэн жилэй эсэстэ шалгалта ябуулагдаһан байгаа. Энэ шалгалтын харуулһанай ёһоор, бүхы подразделенинүүдэй боецүүд ба командирнууд сэрэ эй даһшалхы ба политическэ һуралсалай талаар „һайн" гэһэн сэгнэлтэ абаа. Нүхэр Прокинский гэгшэ комиссартай подразделенин боецүүд бүхы дээрээ „эрхим" ба „һайн" гэһэн сэгнэлтэ абахыгтула тэмсэжэ, түйлаһан амжалтануудаа шалгалта дээрэ элеэр харуулһан байна. Мүн нүхэр Седых комиссартай подразделени һайн амжалтануудые түйлажа шадаба.

Гэбэшэ нүхэр Бобровой команд.лдаг подразделени (шалэй завод) һуралсалаа хангалтагүйгөөр табиһан байха юм. Энэ подразделени соо сэрэгэй даһшалхы хэрэгые шудалха талаар 29 боец «хангалтагүй» гэһэн сэгнэлтэ абаһан байнад. Ямар ушар дээрэһээ нимэ олон боецүүд хангалтагүй сэгнэлтэ абааб гэхэ.э, подразделенин командир нүхэр Бобров ба комиссар нүхэр Ломтев гэгшэд һуралсалаа үйлэдбэриин онсо байдалтай таарууллан табижа шадаагүй ба боец хооронын харилсан туһалсалга эмхидхэгүй дээрэһээ болоһон байна. Энэ подразделени, мүн тэрэшэлэн нүхэр Старцовай командалдаг подразделени шалгалта дээрэ бараг һайн сэгнэлтэ абаа гэбэшэ, 20 тухай боецүүдынь хангалтагүй сэгнэлтэ абаһан байха юм.

Ж. Шулутаев.

Манай тодорхой уялгануу д

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр М И Калининай шэнэ шэлээр дашарамдуулан хэлэһэн үгэдэ харюу болгон Осоавиахимэй БМАССР-эй Центральна Советэй хүдэлмэрилэгшэд ооһэдтөө тодорхой уялгануудые абаба.

Бүхы колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадые осоавиахимэй членүүдтэ хабаадуулан абаһаар оборонно-олонийтын хүдэлмэрие дэлгэрүүлэн ябуулха, ажаарай добтолгоһоо хамгаалха группануудай һуралсалые бүхы республика дотор мартын 15-да Улан Удэ городто февралиин 15-да дүүргэхэ, Центральна Советэйнгээ дэргэдэ уласкоорондын асуудал ба эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэхи байдал тухай недели бүридэ 2 дахин политинформаци хэжэ байха.

Оборонно хүдэлмэрине социалистическэ мүрысөөнэй үндэһэ һууриг дээрэ дэлгэрүүлэн ябуулжа, таһагуудай ба тус тус хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо соцмүрысөөнэй договор бага жэ, энээнэ үе үе болоод шалгажа байха гэхэ мэтэн зүйлнүүдые абаһан байна.

Д. Колмаков.

Анхаралаа табиха ёһотой

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэтэй хамта Бурят-Монголой барилгын трестын хүдэлмэрилэгэн ба албахаагшад бүгэдөөрөө ПВХО-гэй занятида ехэ эдибхитэйгээр ябадаг болоо һэн. 16 хүнһөө 6 хүниинь шалгалтэ дээрэ һайн гэһэн сэгнэлтэ абажа гараһан байха юм. Тэдэнэй дундаһаа эрхим һайн сэгнэлтэ абаһан гэбэл: нүхэд Евдокия Середкина, Таиса Косулина хоёр болоно.

Мүнөө ПВХО-гэй занятида хамтатаа 33 хүн һуража байна. Нүхэр Середкина гэгшэ шалгалта дээрэ эрхим һайн сэгнэлтэ абаһан хадаа Осоавиахимэй районно советдэзр бараг.даад, мүнөө бошо нүхэдэйнгөө дунда ПВХО-гэй занятиг хүтэлбэрилжэ байна.

Гэхэ зуура энэ коллективтэ ГСО-гэй хүдэлмэри муухыгаар табигдаһан байна. Ганса 6 хүн ГСО-гэй значок абаһан, тэдэнһээ бэшэниинь хаана занятидашье хүсэд һайнаар ябадагүй байха юм. Һүүлэй үедэ ГСО-гэй занятиг мүрэтэйгөөр хэгэлэхэ болинхой. Мүнөө амгалан назалгай һууха саг бэшэ, харин хүн бүхэн сэрэгэй хэрэгые һайнаар шудалгаа ёһотой.

Хадхеноз.

ПВХО-гэй хоёрдохи шатын нормо үгэхэнь

Агитехэ эхэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилһэнһээ хойшо манай Улан Удын олон ажалшад сэрэгэй хэрэгые һайнаар шудалжа байна.

Жишээлхэдэ, 3-дотживсьрьегой албахаагшад ПВХО-эй занятиие 28 часай турша соо хэжэ гараба. Шалгалта дээрэ Борис Минеевич, Евдокия Оковская Надежда Фролова, Вассо Матвеева, Зоя Мордовская гэгшэд һайн сэгнэлтэ абаа.

Тус коллективэйхи мүнөө бүгэдөөрөө ПВХО-гэй 2-дохи шатын нормые эрхим һайнаар үгэхэ гэһэн үялга абаад, бэлэдхэл хэжэ байна.

А. Иннокентьев.

ХИЛЫН СААНАЬАА

Конгресстэ элигээһэн Рузвельтын бэшэг

ВАШИНГТОН, январиин 6. (ТАСС) Рузвельт болбол США гүрэнэй доктолуулжа, американска арадай дайнда хабаалаһан дээрэһээ гараһан бадал ба зорилгонуud тухайда Конгресс дээрэ тус хай бэшэг уншаһан байна. Тиихэдэ: „Японтон болбол булимтаран эзэлхэ гэһэн түсэбөө 50-аад жилэй урда тээ зохеогоо юм. Энэ түсэбынь хадаа Алас Дурнадахи ба Номгон далай дээрэхи бүхы олон арадуудые бүгоолшолхо гэһэн, Хойто, Цэнтральна ба Урда Америкын баруун эрье шадархи газэр ороноудые мэдэллээ баряад байха гэһэн зорилгогойгоор зохеогдоһон түсэб байха юм. Тиигэжэ энэ түсэбөө бэелүүлэнгээ 1894 ондо Хитадые дайлажа, һүүлээрынь Корене эзэмшэһэн, 1904 ондо Россиие дайлаһан, 1929 ондо номгон далай дээрэхи хэдэн аралнуудые хуучи бусаар мэдэлдэ а'аһан, 1931 ондо Манчжуриие булимтаран эзэлһэн, 1937 ондо Хитадые дайлажа сүмэрэн ороһон байна. Фашистска Италиые энэнэ тон адилаар булимтаран эзэлхэ гэбэшэ ябуулганууdые хэһан байна. Тиигэжэ 1935 ондо Абиссиниие эзэлһэн, юрэ Хойто Африкада эзэн болохо гэжэ зорилго урдаа табиһан байгаа. Тэд, эдэ хоёр булимтарагшадтай зэргэшүүлэн хараа һаа Гитлер ба тэрэнэй үзэл баримтлаһан нацистууд гэдэгүүд түйлай ехэ зорилго урдаа табиһан байха юм. Гитлер болбол бүхы дэлхэйе эзэмлэхэ гэһэн зорилготой. Гитлер болбол булимтаран эзэмдэхэ эдэ гурбан түсэбүүдые нэгэдүүлэн, Берлин—Рим—Токио гурбанай союзые байгуулһан байна. Манай зүгһөө Англи, Росси, Хитад гурбанда буу зэбсэгүүдые элигээжэ байдаг ябадалые зогсолгохо, тиигэжэ хосорхоо байһан Германые абарха гэһэн зорилгые бэелүүлхэ хэрэг тэдэ түсэбүүдэй ба Японии ооныинь булимтаралгын түсэбэй ёһоор Японии хубиа туламжа ерэһэн байгаа. Тэд, бидэнэрые һүрдүүлэн айлгажа огтошье шадаагүй", —гэжэ Рузвельт хэлэбэ.

„Уэйк ба Гуам аралнуудаа аллаһан, Филиппины дээрэ ехэхэн хохидолые үзэһэн байбшье бидэнэрэй хамтын дайсанай урдаһаа эсэргүүсэн һүр хүсэтэйгөөр добтолон орохо ябуулганууд хэгдэхэ байха, эдэ ябуулганууdые хэхэ сагынь ерэхэ" гэжэ Рузвельт һануулба. Тиигэһэнэйнгээ һүүлээр буу зэбсэг бүтээн гаргаха хэмжээ-ябуулганууд тухайда хэлэбэ.

Эдэ хэмжээ-ябуулганууdынь гэхэдэ:

„1. 1942 он соо 60 000 самолет бүтээгээд эхилээд, 1943 ондо 125 000 само ет бүтээхэ.

2 Энэ жэл соо 45 000 танк бүтээхээр эхилээд, ерэхэ жэл соо 75 000 танк бүтээхэ

3. Энэ жэл соо 20.000 зенитнэ үхэр буу бүтээхээр эхилээд, ерэхэ жэл соо 35.000 зенитнэ үхэр буу бүтээхэ.

Эдэ тоонууд ба дайнда хэрэгтэй элдэб олон буу зэбсэгүүдые бүтээхые харагдаһан бэшэшье ондоо хэдэн олон тоонууд болбол японтон ба нацистнуудай ой ухаанда багаа зэргээр юумэ ойлгуулха байха. Бидэнэрэй урда тон хүнэ хүшэр ба түйлай ехэ зорилго байна, зүгөөр бэелүүлхэ сагынь тоншье шахар. Тиимэ тула буу зэбсэг бүтээхэ бүхы аргаболомжонуудаа хизгартань туласа хэрэглэхэ ёһотой байнабди",—гэжэ Рузвельт тэмдэглэбэ.

Удаалуулан Рузвельт болбол эрэшүүд ба эхэнэрнүүдые бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодлогоо эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ гарган үгэхые урялаад, „дайн гэшэ айхабтар ехэ мүнгэн зоорь эдилэг. Энээнһээ урда гүрэнэйгөө бүхы олзын 15 процентые сэрэгэй ябуулгада гаргашалдаг байбал мүнөө, энэ жэл соо, 56 миллиард долларые сэрэг дайнай ябуулгада гаргашалха болоноби, энэ мүнгэн зоорь болбол гүрэнэй бүхы олзын хахадаа ехэнхинь болоно. Тиимэ тула хүн бүхэн, бүлэ бүхэн ооһэл ооһэдынгөө хүсэлэлгые нилээд ехээр шангадуулха ёһотой байна. Ажаүйлэдбэрээ түйлай ехээр эршэдүүлээл һаа дайсанаа сүм дараажа шадаҳабли",—гэбэ.

„Энэ дайн хэзээ эсэслэжэ дүүрэхэ гэшэб?"—гэжэ олон хүн асуудаг. Энэ дайн болбол Германи, Италии, Японии гүрбэнай сэрэг дайн үүсэхэ шадалынь хамтынгаа хүсэ шадалаар ба оролцолгоор сүм үгы хэзэ байхадамнай эсэслэжэ дүүрэхэ юм.

Бидэнэртэй хамта, манай талые үмөөрэн англійска арад дайлалдажа байна. Бидэнэртэй хамта ород арад дайлалдажа байна. Ород арад болбол Росси уруунь нацистска һүрэг дээрмэшэдэй сүмэрэн Москвагайнь үүдэндэ туласа ороже ерэхэдэнь хэлэшэгүй ехэ хүсэл зориг ба баатар зүрхэ гаргажа дайсанаа сухариха баатай болгуулжа шадаа. Бидэнэр болбол бомбо уулжа ба үлдэжэ байжа дүрбэн жэл хахадай турша соо буу зэбсэгээр нилээд булюу японтоной урдаһаа эсэргүүсэжэ байһан баатар зүрхэтэ хитад арадтай хамта дайлалдажа байнабди. Һуурашагүй хүсэтэ голланцууд бидэнэртэй хамта дайлалдажа байна Мүн Гитлертэ дилдээл мэдэтэнь ороһоһон орнуудай правительстванууд ороноо орнуужа гаргад бидэнэртэй хамта дайлалдажа байна"—гэжэ Рузвельт тэмдэглэһэн байна.

ЛИВИДЭХИ ДАЙН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Соллумай оршондо англичанинуудаар плендэ абтаһан немецка ба итальянска солдадууд.

ТАСС-эй фото.

Ливидэхи дайнай ябуулганууд

ЛОНДОН, январиин 4. (ТАСС): Дутын Востогто байһан англійска хүсэнүүдэй командованиин коммюнике соо мэдээсэгдэһэнэй ёһоор. Бартиие эзэлхэ зуураа 7 мянган хүниие плендэ абаа, тэрэн соо 1000 немец бии гэжэ хэлэгдэнэ. Тус районие сэбэрлэлгэ үргэлжэлһөөр.

Аджедаби гэжэ райондо англійска артиллери ба эвитэй амжалтатай ябуулганууdые хэ.ан байна. Англійска сэрэгүүд үрэ.. фронт дээрэ дайсаниие мэдүүлжэ үргэлжэлһөөр. Хоёр газарта дайсанай 3 танк үгы хэгдэһэн, 2 танк ба ашаанай хэдэн машинануud гэмтээгдэһэн байна. Плендэ орогшод бии.

Германска арад зон урмаа хухаршоо

СТОКГОЛЬМ, январиин 6. (ТАСС). «Шэнэ жэлэй һайнуудэрлэлгэ гэшэ Германидт хэзээ хэзээнэйхиһээ муугаар үнэрлэгдөө, дайнай байдал ба Германиин досоодохи байдалэй муудаһаниие элэрүүлнэ. Үргэн арад зон гэшэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ондоогоор бэеэ дабжа ябаша. Юушье тэбшэжэ ябаһаень гэнэ.ие мэдэгдэгүй. Булгаада зүүн фронт дээрэ байһан гарбал—түрбэл тухайнаа тэбшэнэ. Хуушанай солдадууд палаа оролой үбэлэй байдал соо дай хэхэ гэшэ ямар байхаб гэжэ мэдэдэг байна. Манай үхибүүд сэрэгэй талаар дэлхэй дээрэ эгээ хүсэтэй гэжэ немецүүдэй ооһэдөө тоолоһон гүрэнтэй дайлалдажа байна гэжэ тэдэнэр баһал мэдэнэ. Хэды ехэ гэлтэдэ орожо магнай һуларжа байхада, тэдэнэр контрдобтолгоо орожо эхилээ гэжэ баһа мэдэнэ. Немецүүд хүйтэнэ ба халуун тахалһаа боложо ехээр ядана. Германска арад зон хадаа дайнай хэды хүшэр хүнэ байгалые бэедээ ашажа байнаб. 1942 он гэшэ юу маша асархаб гэжэ немец бүхэн ооһэнөө асуунэ.— гэжэ «Свенска дагбладет» гэдэг шведска газетын берлинска корреспондент мэдүүлнэ.

Грецидэхи үлэсхэлэн байдал

СТАМБУЛ, январиин 5. (ТАСС). «Республик» гэжэ турецка газетэ болбол ээмдэгшэдэй даралалта доро Грециин арад зоной зобожо байһан тухай бэшэнэ. Афины ба Пирейдэ эдеэ хоолой олгожо болохо зүйл гэхэдэ, ганцхан ла лабһан болоно. Дабһаншье олохо гэшэ амар юумэ бэшэ. Ондоо ямар нэгэ эд товарые гансахан ла нюуса далдын дэлгүүр дээрэһээ хэтэрхэй ехэ сэнтэйгээр оложо болохо байна. Жишээлхэдэ, үнэгэн немецүүдэй ооһэдын урда тээ 4 драхм сэнтэй байһан зах мүнөө 110 драхм сэнтэй болоо Урдань 600 драхм сэнтэй байһан паар ботинка мүнөө 8000 драхм сэнтэй байна. Эрэ хүнэй костюм 3000 драхмһаа 25.000 драхм хүртэр хүндэрбэ.

Хонжоото сэнгэр гансахан ла немецүүд сүлөөтэйгөөр юумэ худалдан эбжа шадаха юм. Юуб гэхэдэ, эдэнэр драхмын ороондо ооһэдынгөө эзэмдэлгын мэржаар түлэдэг байна. Үдэртөө үгтэхэ талаа хилеэмын нормо 30 грамм болоо. Тэрэ мүртөө һүүлэй тетэ үдэр бүри үгтэнэгүй. Саг үргэлжэ дутуу эдижэ ябаһан нэрэһээ гансахан Афины ба Пирейдэ туража ухэдэг олон тоото ушарнууд үдэр бүри тэмдэглэгдэнэ.

Чанша шадар японтон булигдаба

ЛОНДОН. январиин 6. (ТАСС). Рейтер гэжэ агентствын чунцинска корреспондентын мэдээсэһэтэй ёһоор. Чаншагай түлөө болоһон байдалданда японсго 4 дивизи булигдаад бүхы фронтнууд дээрэ Хитэйгэй сэрэгүүдэй хэжэ байһан контрдобтолгодо тэсэнгүй Чаншаһаа хойгуур шэглэн сухариба ха. Японско олон сэрэгүүд үсэгэлдэр Чаншагай халуулга болоһон байдалданда бэлэхэнэр гэдэргээ сохигдоо. Хүрэлэлцэһэн японско частнууд Хитадай сэрэгүүдтэ атаковалуулна.

Гитлеровскэ сэрэгэй һаналай муудаһан тухай шведскэ газетэ бэшэнэ

СТОКГОЛЬМ, январиин 6. (ТАСС). Берлиниһээ абтаһан корреспонденциие «Хель—Генс Нюхетер» гэдэг газетэ тунхаглаһан ба тэрэн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Советско-германска фронтын нэгэ участок дээрэ германска сэрэгүүдтэ ямулай байдалые тохеолдуулһан советска сэрэгүүдэй урдаһаа германска нэгэ частие һүнинн харанхы соогуур атакалаа намнаһан байна гэжэ германска сэрэгэй корреспондент заана. Харанхы һүни ба ханхинама жабар хүрэ.н соо атакала орохо дохёо хүлеэжэ байгаа немецүүд хадаа оттошье хайра гаргүй байһаньаа мэ эрэнги байгаа һэн гэжэ тэрэ корреспондент бэшэнэ. Тэдэнэр хадаа саг үргэлжэ ба удаан сагай байлдаануудта эсэһэн сусаһан, тон ехэ хороло хохиролтого ороһон дээрэһээ түрүүшындээ хүрэхэгүй болоһоноо мэдэрдэг байгаа. Советска сэрэгүүд болбол эрхим һайнаар зэ'сэгжүүлэгдэһэн ба хангагдаһан байна Байлдаанай эхилхэдэ немецүүд болбол ородойхин хадаа үхэлые доро үзэжэ эрэлхэгээр байлдана гэжэ сэхынь мэдэрхэ баатай болоо. Энэ хадаа хатуу шанга байлдаан һэн».

Жэжэ Һонинууд

СТАМБУЛ, январиин 5. (ТАСС). Гитлерэй хорватска марионеткэ болохо толгойн хэрэгэй томо гэмтэн тэжэ сууда гараһан Павелич гэгшэ саншадаа «толгойн сзазые үлгэжэ бэелүүлхээр» захиралта гаргаа. Усташи гэжэ нэрлэгдэг хорватска фашистнуудай отрядууд «Дуратүй этэгэлгүдтэ» эсэргүү терроро шэнгадахаа гэһэн приказ абаба.

* * *

СТОКГОЛЬМ, январиин 5. (ТАСС). «Италида фашистска зонхилогшодто эсэргүү эрид шанга оппозиция ургажа байна. Абиссиниие ба Ливидэхи дайлалгэ эрадай һанал бодолдо эрид ехээр нүлеелбэ. Бүгэд городуудта орходоо англійска-американска добтолгодо түргэ түргэн ородог Неаполь городто антигерманска һанал бодол илангаяа хүсэтэй болоо. Сэрэгэй хүнүүд Муссолинидэ эсэргүү һанал бодолнуудые нилээд элитээр гаргана» гэжэ «Стокгольмс Экстрабладет» газетын берлинска корреспондент мэдээсэбэ.

Югославска партизануудай тэмсэл

СТАМБУЛ, январиин 4. (ТАСС). «Мир» гэжэ болгарска газетэ Загребһээ абтаһан мэдээсэлые тунхаглана. Тэрэн соо хэлэгдэхэнь хадаа һаяхан 40 хүнтэй бүлэг партизануud Купа мүрэниие таглан гараад, Загребһээ 100 километртэ байгаа Пидаровино тосхондо добтолбо. Тэрэ тосхондо итальянска сэрэгүүд ба усташинуудай отряд байһан байгаа. Тус тулалдаанда партизануud хэдэн итальянска солдат ба офицерые аллаа, һүүлэрынь ооһэдоо хоргодошоһон байна.

Мүн тэрэ һуни партизануud бусад хэдэн итальянска гарнизондо добтолго хээ.

Атлантикын хойто хубидахи далай дээрэ байлдаан боложо байна

НЬЮ-ПОРК, январиин 5. (ТАСС). Канадиен Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, томо карован суднэнуудые үлэшэжэ ябаһан канадска сэрэгэй корабльнууд Атлантическа далайн хойто хубида 66 часай турша соо уһан доогуур ябадаг дайсанай онгосонуудтай байлдаба. Уһан доогуур ябадаг хэдэн онгосонуud шэнгэгдэнэ. Байлдаанай дүүрэхэнэ бүрэ урда тээ тэрэ газартань англійска сэрэгэй корабльнууд ерээ. Хуулдаанай хэдэн пароходууд шэнгэгдэнэ байна гэжэ далайн министерствын сонсохоһонние Оттаваһа Канадиен Пресс агентство дамжуулба.

Норвегидэхи квислинговецүүдэй Швецидэ эсэргүү кампани

СТОКГОЛЬМ, январиин 5. (ТАСС). «Стокгольмс Экстрабладет» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Норвегийн пропагандын квислинговскэ «министр» Люнде гэгшын указаар шэнэ жэлэнэ эхилжэ шведскэ артистнуудай зүжэг паала ба шведскэ авторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэхэ наалаха ябадал хоригдоо. Король Густавэй хүбүүн—шведска принц Вильгельмын бэшэһэн «Морягуудай тухай баллада» гэдэг зохёол онсо шангаар хоригдоһон байна. «Национальна нэгэдэл» гэдэг квислинговска эмхи болбол Швецидэ эсэргүү агитациие эдлэбэр хөөрүүлэн ехэлхэнэ. Энэ хадаа Ослодо шведска гарбалтай худалдаашанда бойкот эмхидхэхые һэдэнэ.

Бултадаа санаар ябажа һурая!

Илангаяа мүнөө үедэ сапашад—боецүүдые бэлэдхэлгэ, сэрэгэй санын хэрэгтэ олонийтые һургалга—гүрэн түрын гүн удхашанартай хэмжэлэгүүлга мүн.

ВЦСПС-эй Президиум ба ВЛКСМ-эй ЦК болбол Улаан Армиин XXIV ойн нэрэмжэтэ профсоюзно-комсомольско—санын һорёоо 1942 оной февралиин 1-һээ 23 хүртэр үнгэртэхэ гэжэ тогтообо. Энэ хугаа, нэгэр, сэрэгэй-санын мэргэжэл шудалалгада ажалшадые олоор хандуулха; хоёроор, санын хэрэгые хүгжөөлгэдэ профсоюзна ба комсомольско организацинуудые эдийхитэйгээр хабаадуулха, эрхимүүдэй зэргэнүүдые үргэдхэхэ зорилготой.

Тус һорёондо бэлэдхэхэ ба тэрээние үнгэргэхын тулада районууд, городуud ба областьнуудта партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинуудай, физкультурна ба спортын хэрэгые эрхилхэ комитедүүдэй, тэрэшэлэн спортивна общественууд ба Бүгэдэниитын сэрэгэй һуралсалай органуудай түлөөлэгшэдөө бүтидэһэн эмхидхэлэй комитедүүд байгуулагдаха ушартай. Эдэ Эмхидхэлэй комитедүүд ВЛКСМ-эй райкомуудтаа сэрэгэй хүдэлмэри эрхилхэ секретарьнуудаар толгойлогдоно байна

Предприятинууд ба албан газарнуудта эвком, месткомуудай түрүүлэгшэнэр, комсомольско комитедүүдэй секретарьнууд, колхоуудта—комсомольско организацинуудай секретарьнууд санын һорёо үнгэргэлгын түлөө харюусаха юм.

Дурдагдаһан һорёон—мүрысөөндэ хабаадагшад санаар ябалаар ГТО-гэй 1-дэхи, 2-дохи шатнуудай, мүн БГТО-гэй нормонуудые үгэхэ байна.

ГТО-гэй I шатын нормо үгэхын тулада:

а) **эрэшүүл**—10 километртэ 1 час 05 минута соо санаар ябаха;

б) **эхэнэрнүүд**—3 километртэ 22—23 минута соо санаар ябаха болоно.

ГТО-гэй II шатын нормо үгэхын тулада:

а) **эрэшүүл**—20 километртэ 2 час соо санаар ябаха ёһотой. Хэрбээ 1 час 50 минута соо ябаа һаа нормоёо отличнаар тушааха байна.

б) **эхэнэрнүүд**—18-һаа 25 хүртэрхи наһатэй 5 километртэ 35 минута соо ябаха зэргэтэй. Хэрбээ 32 минута соо ябабал нормоёо отличнаар тушаанаа гэжэ тоологдохо юм. 26-һаа 32 хүртэрхи наһатай эмэгтэйнүүд 5 километртэ 38 минута соо санаар ябахадаа нормоёо тушаажа шадаха байна.

БГТО-гэй нормо үгэхын тулада:

а) **15—16 наһатай** хүбүүд — 5 километртэ 33 минута соо ябаа һаа нормоёо тушаажа шадаха, хэрбээ 30 минута соо ябабал—отличнаар тушаанаа гэжэ тоологдохо юм.

б) **15—16 наһатай бэсагад** — 3 километртэ 23 минута соо ябаа һаа, нормоёо тушаажа шадаха, хэрбээ 21 минута соо ябабал отличник болохо байна.

Комсомольско ба профсоюзна организацинууд энэ дары сэрэгэйсэнын подразделенинүүдые бии болгожо, тэдэнэндэ түрүүшын эзэлжэндэ 1923—24 ба 25 онуудта түрэһэн хүбүүд ба медсестрагай, санружиниын, радистын курсшуудта һуража байһан бэсгадые хандуулха уялгатай.

Командно-инструкторска хүдэлмэрилэгшэд ба санын хэрэгэлнүүдэй хэды шэнэсэн бии байһаниие харадаа абажа тиимэ подразделенинүүдые эмхидхэхэ шухалъ.

Бусад залуушууд ба комсомолецууд санын подразделенинүүдтэ хандуулагдажа, ГТО-гэй I шатын ба БГТО-гэй нормонуудай эрилтэтэй зохилдуулагдан бэлэдхэгдэхэ байна.

Профсоюзна ба комсомольско организацинууд хаана подразделени бүхэндэ тусхайта командирнуудые томилхо эргэтэй. Эдэ подразделенинүүд недели дотор 2—3 дахин гурбаад-дурбеед чагай занятиг үнгэргэхэ ёһотой.

Бүхы подразделенинүүд—отделенинүүд, взводуud, ротонуud хадаа эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй ба эдиршүүдэй болгогдон хубаагдана. Отделени дотор 5-һаа 10 хүртэр хүн, взводто—30 хүн, ротодо—120 хүн орохо байна.

Профсоюзна ба комсомольско организацинууд, Эмхидхэлэй комитедүүд ба бүхы физкультурна эмхинүүд һорёон-мүрысөөндэ бэлэдхэлэй ба соо хэгэ хэгэн хэмжээ-ябуулганууdые бэелүүлхэ: ажалшадай дунда санаар ябалгын мүрысөөе дэлгэрүүлхэ; районо дотороо эрхим санаанд болохын түлөө мүрысөөе эмхидхэхэ; нюгагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудаар бүри олон сана бүтээн гаргалгые туйлахагшаа хамта, ооһэдынгөө хүсөөр сана үйлэдбэрилхэ гэһэн залуушуудай үүсхэлые бүхыхэмжээгээр дэмжэхэ; һорёондо хабаадагшадай бэеын элүүрые шалгалга эмхидхэхэ, медицинскэ туһаламжа хангаха; мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ судейска коллегинуудые бии болгохо ёһотой.

Мүрысөөнэ хабаадагша ба команда бүхэнэй гүйсэдхэл шалгаглаха байна. Һорёондо хабаадагша бүхэнэй ябаһан саг тоологдохо, харин подразделени дотор бүхы хабаадагшадай ябаһан сагынь дунда жэшээгээр бүридхэлдэ абтаха ёһотой.

Мүрысөөндэ профсоюзна, комсомольско организацинуудай хабаадалсалгын үрэнүүдые сэгнэхэдэ:

1. предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта нүхэдэлмэрилэгшэдэй хэды процентнь, тэрэшэлэн эмхи организацидахи комсомолецуудай хэды процентнь мүрысөөндэ хабаадаһан тухайда дүнгүүдые;

2. мүрысөөнүүдтэ хабаадагшадай түйлаһан процентнүүдые:

а) ГТО-гэй I шатын нормо хангагшадай процентые,

б) ГТО-гэй II шатын нормо хангагшадай процентые,

в) БГТО-гэй нормо хангагшадай процентые—гарай абалга болгохо хэрэгтэй.

Гэхэ зуура. ГТО-гэй II шатын нормо үгэгшэдтэ процентнь дабхарлагдаха ёһотой.

Захилга хэхэ болгоргүүд, тэрэшэлэн һорёон—мүрысөөнэй үнгэргэхэ газар, саг хадаа аймагай эмхидхэлэй комитедэ, комсомольско ба профсоюзна организацида тус тустань тогтоогдохо юм.

Бүхы советскэ Союз дотор санын мүрысөөнэй нэгэдэнэй хүндэлэлдэ зорюулагдан, 1942 оной февралиин 1-дэ **санашад Үдэр** үнгэргэгдэхэ байна. Энэ үдэр һорёоной хабаадагшад бүгэдөөрэн санаар ябалгада гараха ба үлэшэлиинь—мүрысөөнэй түрүүшын үдэрэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан, комсомолецуud-залуушуудай вечериүүд үнгэргэдэжэ, физкультурна ба уран һайханай номернуud харуулагдаха байна.

Манай республикэ дотор профсоюзно-комсомольско һорёоной дүүрэлгэнэр, 1942 оной февралиин 23-да, Улаан Армиин XXIV ойн үүдэлэлдэ зорюулагдан, «Патрульнуудай гүйлгэн» гэжэ сэрэгэй-санын, командануудай мүрысөөн үнгэргэгдэхэ.

Манай республикын комсомольско организацидаа һорёон-мүрысөөндэ һайнаар бэлэдхэхэ ба эхимээр үнгэргэхын түлөө, тэрэшэлэн залуушуудые сэрэгэй эрдэмдэ һургалые эрхимээр эмхидхэхын түлөө мүрысөөнэ Иркутска областийн комсомолецууд ба залуушуудые урилаа байна юм.

Иркутска областийнхидтай хэһэн мүрысөөндөө түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ гэшэ Бурят-Монголой комсомолецууд ба залуушуудай хүндэтэ хэрэг мүн.

Залуу патриотууд, мэргэжэлтэй санашад болоё!

И. ШЕКОТОВ. ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой Обкомэй сэрэгэй хүдэлмэри эрхилхэ секретарь.

Бурят-Монголой ҮНЭН
4-дэхи нюур № 10

Харюусалгата редактор Д. ДАМДИНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны: отв. редактора—3-44; зам. редактора—3-44 2 ка секретариата и отдела партийной жизни—3-23; сельскохозяйственного—7-55; отдела пром. и транспорта и отдела писем 5-07.

Н—2860

Типография издательства республиканских газет БМАССР